

Міністерство освіти і науки України
Одеський національний технологічний університет
Кафедра туристичного бізнесу та рекреації

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

**на тему «Розробка екскурсійної програми по Одеському регіону
для гостей ОНТУ під час конференцій та тренінгів»**

Здобувачки Валерії ГЛУГАН

3 курсу групи МТз-33с

Керівник: Олена МЕЛІХ

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від 01 червня 2023 р., протокол № 10

Завідувачка кафедри ТБтаР Наталя ДОБРЯНСЬКА

Одеса – 2023 рік

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет технології вина та туристичного бізнесу

Кафедра туристичного бізнесу та рекреації

Ступінь вищої освіти бакалавр

Спеціальність 242 Туризм

Освітня програма Міжнародний туризм

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри ТБтаР

Наталя ДОБРЯНСЬКА

«_____» _____ 2023 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

Глуган Валерії Олександрівни
ПІБ

1. Тема роботи «Розробка екскурсійної програми по Одеському регіону для гостей ОНТУ під час конференцій та тренінгів»

Затверджена наказом ОНТУ № 506-03 від 31.08.2022

2. Термін здачі здобувачем закінченої роботи 01 червня 2023 р.

3. Вихідні дані роботи

Література з розвитку екскурсійної та туристичної сфери, законодавство, інтернет-джерела

4. Перелік питань, які потрібно розробити

- 1) Географічна, соціальна та економічна характеристики Одеського регіону
- 2) Заклади вищої освіти (ЗВО) регіону як центри тяжіння туристів та екскурсантів
- 3) Екскурсійна програма для гостей ОНТУ під час конференцій та тренінгів

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначення обов'язкових креслень)

Презентація (16 слайдів)

6. Консультанти по роботі із зазначенням розділів роботи, що відносяться до їх компетенції:

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

7. Дата видачі завдання – «___»_____202_ р.

Керівник_____Олена МЕЛІХ

Завдання прийняла до виконання_____Валерія ГЛУГАН

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи магістра	Термін виконання етапів роботи
1	Розділ 1. Географічна, соціальна та економічна характеристики Одеського регіону (Пошук інформаційних джерел)	03.04.2023
2	Розділ 2. Заклади вищої освіти (ЗВО) регіону як центри тяжіння туристів та екскурсантів (Аналіз та характеристика закладів освіти та регіону)	13.04.2023
3	Розділ 3. Екскурсійна програма для гостей ОНТУ під час конференцій та тренінгів (Пропозиції за темою)	13.05.2023
4	Оформлення роботи та презентації	25.05.2023
5	Підготовка доповіді	01.06.2023

Здобувачка_____Валерія ГЛУГАН

Керівник роботи_____Олена МЕЛІХ

Несу відповідальність за ідентичність електронного та друкованого варіантів кваліфікаційної роботи, даю згоду на обробку персональних даних та не заперечую проти розміщення кваліфікаційної роботи на офіційних web-ресурсах ОНТУ.

Підтверджую, що в кваліфікаційній роботі відсутні порушення норм академічної доброчесності.

Здобувач-дипломник_____Валерія ГЛУГАН

АНОТАЦІЯ **на кваліфікаційну роботу бакалавра**

Робота містить 98 сторінок, 3 таблиці, список літератури з 46 найменувань, 3 додатка.

Метою виконання роботи є розробка екскурсійної програми по Одеському регіону.

В роботі передбачено 3 розділи, серед яких – опис Одеської області, аналіз екскурсійно-туристичного потенціалу області, пропозиції щодо екскурсійної програми для гостей ОНТУ.

Межі екскурсійно програми: Одеський регіон, учасники віком від 18 років. Оскільки Одеська область має протяжність узбережжя Чорного моря майже 300 км, в роботі враховано пересування автобусом. В розрахунках вартості екскурсійної програми використовувалися актуальні ціни, але з урахуванням партнерських давних відносин із представниками бізнесу в зазначених локаціях і об'єктах показу – вартість значно може бути зменшена.

Об'єкт дослідження – Одеський регіон.

Предмет дослідження – регіональна екскурсія по Одещині.

Робота може бути впроваджена як в екскурсійній справі агенцій, бюро, підприємств, так і в розважальній частині проведення тренінгів і конференцій на базі ОНТУ.

Рік захисту роботи 2023.

SUMMARY of the qualification work

The work contains 98 pages, 3 tables, a list of references 46 , 3appendices.

The purpose of the work is to develop an excursion program in the Odesa region.

The work includes 3 parties, including a description of the Odesa region, an analysis of the region's excursion and tourism potential, proposals for an excursion program for guests of ONTU.

Excursion program limits: Odesa region, participants over 18 years old. Since the Odesa region has a length of the Black Sea coast of almost 300 km, travel by bus is taken into account in the work. Actual prices were used in the calculations of the cost of the excursion program, but taking into account long-standing partnership relations with business representatives in the indicated locations and objects of display - the cost can be significantly reduced.

The object of the study is Odesa region.

The subject of the research is an Odesa regional tour.

The work can be implemented both in the excursion business of agencies, bureaus, enterprises, and in the entertainment part of conducting trainings and conferences on the basis of ONTU.

Year of protection – 2023.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1 ГЕОГРАФІЧНА, СОЦІАЛЬНА ТА ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКИ ОДЕСЬКОГО РЕГІОНУ	8
1.1. Географічні та кліматичні умови туристичної діяльності в регіоні.....	8
1.2. Історичні передумови розвитку регіону	20
1.3. Соціально-економічні чинники впливу на туристичний потенціал регіону.....	29
Висновки до 1 розділу.....	41
РОЗДІЛ 2 ЗАКЛАДИ ВИЩОЇ ОСВІТИ (ЗВО) РЕГІОНУ ЯК ЦЕНТРИ ТЯЖІННЯ ТУРИСТІВ ТА ЕКСКУРСАНТІВ.....	43
2.1. Музейна справа: класифікація та профілі музеїв.	43
2.2. Музеї ЗВО Одеського регіону	55
2.3. Історичний опис Одеського національного технологічного університету (ОНТУ)....	61
Висновки до 2 розділу	64
РОЗДІЛ 3 ЕКСКУРСІЙНА ПРОГРАМА ДЛЯ ГОСТЕЙ ОНТУ ПІД ЧАС КОНФЕРЕНЦІЙ ТА ТРЕНІНГІВ.....	66
3.1. Опис локацій маршруту (партнерів ОНТУ).	66
3.2. Опис маршруту екскурсії по регіону	74
3.3. Розрахунок вартості подорожі	77
Висновки до 3 розділу	78
ВИСНОВКИ	79
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	82
ДОДАТКИ	87

ВСТУП

Одеська область – один із провідних регіонів України в туристично-рекреаційній сфері. Особливість економіко-географічного розташування, розвинута транспортна мережа, багаті природно-кліматичні умови, наявність пам'яток природи, архітектури, історії та культури, цілющих грязей та джерел мінеральних вод створюють сприятливі передумови для формування високорентабельної туристично-рекреаційної галузі.

Таким чином, можна говорити про значний як внутрішньо-, так і зовнішньоекономічний туристично-рекреаційний потенціал, однак є і проблеми, які гальмують розвиток туризму в регіоні.

За допомогою детального аналізу туристичного потенціалу можна виявити сильні та слабкі сторони туризму, що є спільними для підприємств, а також знайти шляхи для обмеження впливу негативних факторів на туристично-рекреаційний потенціал. Регіональні особливості формування рекреаційного потенціалу дозволили виокремити дослідникам набір факторів природних рекреаційних ресурсів, до яких увійшли біокліматичні, геоморфологічні, екологічні та бальнеологічні.

Серед сильних характеристик цієї області – науковий потенціал. Одеський національний технологічний університет (ОНТУ) – представник найпопулярніших закладів освіти Півдня України. В ОНТУ щорічно проводяться не менш двох тренінгів та більше десяти конференції, серед яких є міжнародні.

Очікування зацікавленості з боку гостей подивитись, почути, скуштувати локальні продукти Півдня України – передбачено цією роботою.

Мета роботи – досить актуальна – побудувати цікаву екскурсійну програму для гостей ОНТУ. Межі екскурсійної програми: Одеський регіон, учасники віком від 18 років. Оскільки Одеська область має протяжність узбережжя Чорного моря майже 300 км, в кваліфікаційній роботі враховано пересування автобусом. В розрахунках вартості екскурсійної програми використовувалися актуальні ціни, але з урахуванням партнерських давних відносин із представниками бізнесу в зазначених локаціях і об'єктах показу – вартість значно може бути зменшена.

В роботі передбачено 3 розділи, серед яких – опис Одеської області, аналіз екскурсійно-туристичного потенціалу області, пропозиції щодо екскурсійної програми для гостей ОНТУ.

РОЗДІЛ 1 ГЕОГРАФІЧНА, СОЦІАЛЬНА ТА ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКИ ОДЕСЬКОГО РЕГІОНУ

1.1. Географічні та кліматичні умови туристичної діяльності в регіоні

Одеська область (Одещина) – найбільша за територією область України, розташована на південному заході країни. Одна з найрозвиненіших областей країни в економічному, туристичному, культурному та науковому напрямках. На півночі та сході межує (за годинниковою стрілкою) з Вінницькою, Кіровоградською та Миколаївською областями, омивається водами Чорного моря, на півдні – з Румунією, на заході – із Молдовою. До складу області входить також о. Зміїний.

Одеську область було утворено 27 лютого 1932 року, коли ЦВК СРСР затвердив постанову IV позачергової сесії ВУЦВК від 9 лютого 1932 року про створення на території Української СРР п'яти областей. У 1954 році до її складу увійшла територія колишньої Ізмаїльської області (територія від Дністровського лиману до р. Дунай).

Рис.1 Одеська область на карті України, прапор та герб області

Площа області співставна з територією таких країн, як Молдова та Бельгія.

Станом на 1 січня 2022 року кількість населення області становила 2 351 392 осіб[1] (5,71 % мешканців України, без урахування тимчасово окупованої території АР Крим і м. Севастополя) [1].

Область у своєму складі має 19 міст, 33 селища міського типу, 1123 сільських населених пункти. У рамках реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади (децентралізації) на території Одеської області на початок 2020 року в області було утворено 37 територіальних громад (ТГ), в яких відбулись перші місцеві вибори депутатів та голів. На прямих бюджетних відносинах перебували 31 ТГ. Загалом в області добровільно об'єдналося (приєдналося) 199 місцевих рад (45,1% від загальної кількості рад базового рівня станом на 01.01.2015).

Кількість жителів Одеської області, які проживали на території ТГ становить 458,9 тис осіб (18,8% від загальної кількості жителів області). Загальна площа ТГ покривала 43,5% площі області.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27.05.2020 № 623-р «Про затвердження перспективного плану формування територій громад Одеської області» [6], затверджено перелік спроможних територіальних громад, яким передбачено функціонування на Одещині 91 територіальної громади (ТГ) – 19 міських ТГ, 25 селищних ТГ та 47 сільських ТГ. Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12.06.2020 № 720-р затверджено адміністративні центри та території територіальних громад Одеської області.

Постановою Верховної Ради України від 17.07.2020 № 807-IX «Про утворення та ліквідацію районів» утворено в Україні 136 районів, у т. ч. в Одеській області – 7, а саме [2]:

◆ Березівський район у складі територій 16 ТГ - Березівської міської, Раухівської, Іванівської, Миколаївської та Ширяївської селищних,

АндрієвоІванівської, Великобуялицької, Знам'янської, Коноплянської, Курісовської, Новокальчевської, Петровірівської, Розквітівської, Старомаяківської, Стрюківської, Чогодарівської сільських територіальних громад.

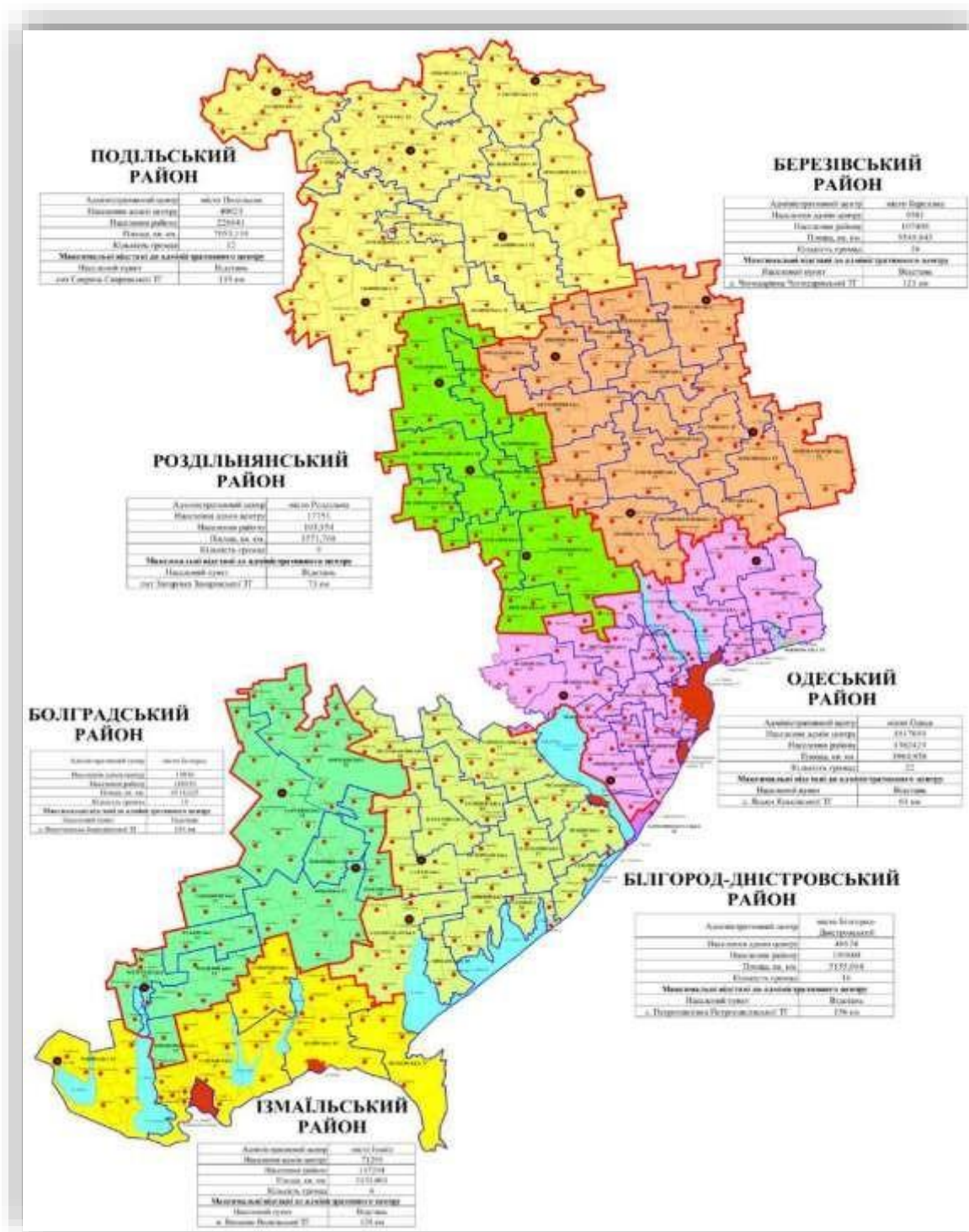

Рис.2 Одеська область по районах

◆ Білгород-Дністровський район у складі територій 16 ТГ - БілгородДністровської та Татарбунарської міських, Саратської та Сергіївської селищних, Дивізійської, Кароліно-Бугазької, Кулевчанської, Лиманської, Маразліївської, Мологівської, Петропавлівської, Плахтіївської, Старокозацької, Тузлівської, Успенівської, Шабівської сільських територіальних громад.

◆ Болградський район у складі територій 10 ТГ - Арцизької та Болградської міських, Бородінської та Тарутинської селищних, Василівської, Городненської, Криничненської, Кубейської, Павлівської, Теплицької сільських територіальних громад.

◆ Ізмаїльський район у складі територій 6 ТГ - Вилківської, Ізмаїльської, Ренійської та Кілійської міських, Суворовської селищної, Саф'янської сільської територіальних громад.

◆ Одеський район у складі територій 22 ТГ - Одеської, Біляївської, Теплодарської, Чорноморської, Южненської міських, Авангардівської, Великодолинської, Доброславської, Овідіопольської, Таїровської, Чорноморської селищних, Великодальницької, Вигодянської, Визирської, Дальницької, Дачненської, Красносільської, Маяківської, Нерубайської, Усатівської, Фонтанської, Ясківської сільських територіальних громад.

◆ Подільський район у складі територій 12 ТГ - Ананьївської, Балтської, Подільської, Кодимської міських, Зеленогірської, Любашівської, Окнянської, Савранської, Слобідської селищних, Долинської, Куяльницької, Піщанської сільських територіальних громад.

◆ Роздільнянський район у складі територій 9 ТГ – Роздільнянської міської, Великомихайлівської, Затишанської, Захарівської, Лиманської, Цебриківської селищних, Великопосківської, Новоборисівської, Степанівської сільських територіальних громад [2]:

Клімат.

Клімат вологий, помірно континентальний. У цілому клімат поєднує риси континентального і морського. Зима м'яка, малосніжна і нестійка; середня температура січня від -2°C на півдні до -5°C на півночі. Для весни характерні похмура погода, тумани у зв'язку з охолоджуючим впливом моря. Літо переважно спекотне, сухе; середня температура липня від 21°C на північному заході до 23°C на півдні, максимальна до $36-39^{\circ}\text{C}$ (в останні роки і більше). Осінь тривала, тепліше весни, в основному хмарна. Середньорічна температура коливається від $8,2^{\circ}\text{C}$ на півночі до $10,8^{\circ}\text{C}$ на півдні області. Загальна сума опадів 340-470 мм на рік, головним чином випадають влітку (часто у вигляді злив). Число годин сонячного сяйва приблизно 2200 на рік. Тривалість вегетаційного періоду 168-210 діб із загальною сумою температур від 28°C до 34°C . Взимку переважають північні і південно-західні вітри, влітку – північно-західні і північні. Південна половина області схильна до посух, курних бурь, суховіїв [3].

Температурний режим формується під впливом географічної широти та моря. Найбільш теплі місяці – липень та серпень. У прибережній зоні добові літні температури сягають $27 - 28^{\circ}\text{C}$, а південних степових районах $36-38^{\circ}\text{C}$. Найбільш теплими є південно-західні райони (Кілійський, Ізмаїльський, Ренійський).

Взимку переважає нестійка погода з частими відлигами та короткочасними похолоданнями. Тривалість зими збільшується від 56 днів у Ізмаїлі до 72 днів у Білгород-Дністровському. Мінімальні температури до -34°C відзначаються у Любашівці та Саврані.

Тривалість весни - 70-78 днів у приморських та 62-65 днів у північних районах. Закінчується весна по всій області у середніх числах травня.

Осінь триває 70-75 днів на півночі та 79-88 днів на півдні. Перша половина осені відрізняється стійкою сонячною погодою. У другій половині сезону збільшується кількість похмурих днів, випадають опади.

Характерним для Одеського регіону є повернення тепла, коли температура повітря значно підвищується.

Помітно виділяються місцевими кліматичними умовами дельти Дунаю та Дністра, які характеризуються підвищеною вологістю повітря та зменшенням добових та річних коливань температур повітря.

Географічне розташування.

Головна особливість географічного розташування області – її приморське та прикордонне положення. Широкий вихід до Азово-Чорноморського басейну та до великих річкових магістралей - Дунаю, Дністру, Дніпра, Дону. Визначають її великі переваги у транспортно-географічному положенні.

Більша частина області розташована в Причорноморській низовині, у північну та північно-західну її частини вклинюються відроги Подільської височини. Поверхня переважно рівнинна. Долина перетнута глибокими долинами річок, ярами та балками. Північна частина розташована в лісостеповій зоні України, середня та південна – у степовій. У ґрунтовому покриві переважають прості ґрунти та чорноземи. Природні степи розорані. Лісів мало, більш менш значні їх масиви є в лісостеповій зоні. Багато лісозахисних смуг.

З географічним розташуванням області у Степовій та Лісостеповій природних зонах пов'язано її головне природне багатство – значні агровиробничі ресурси, а з приморським становищем – її потужний рекреаційний потенціал. Протяжність морських та лиманних узбереж від гирла Дунаю до Тигульського лиману перевищує 300 км.

Оскільки територія області сильно витягнута з півночі на південь, а південна частина омивається водами Чорного моря, кліматичні та природні умови окремих її районів сильно відрізняються, що позначається на ландшафтній структурі.

Річкова мережа області належить басейнам Чорного моря, Дністра, Південного Бугу. На території області налічують близько 200 річок довжиною понад 10 км, багато з яких у літній період схильні до пересихання. Головні річки: Дунай (з Кілійським гирлом), Дністер (з притоком (річка)Турунчук), Кодима та Савранка (притока Південного Бугу). Дельта Дунаю та плавні Дністра місцями заболочені. Великі річки мають важливе господарське значення для судноплавства, зрошення та отримання гідроенергії [4].

У приморській смузі багато прісноводних (Кагул, Ялпуг, Катлабух) та солоних (Сасик, Шагани, Алібей, Бурнас) озер. Також на узбережжі знаходиться велика кількість лиманів (найбільші Дністровський, Куяльницький та Хаджибейський) повністю або частково відгороджених від моря піщано-черепашковими пересипами.

Природа Одеської області дуже різноманітна та неординарна. Це ліси та рівнини, прісні та солоні озера, лимани, морське узбережжя та безкраї степи. Довжина лиманних берегів та узбережжя Чорного моря від гирла річки Дунай до Тилигульського лиману понад 300 км.

На території Одеської області протікає 225 рік. Найбільші серед них Дунай (Кілійський рукав), Дністер з притоком Кучурган, Південний Буг з притоками Савранка і Кодима. На Одещині налічується 15 лимонів, 28 водосховищ, 520 ставків та кілька великих озер, розташованих у плавнях Дунаю та на Дністрі.

У межах приморської смуги багато прісних (Кагул, Ялпуг, Катлабух) та солоних (Сасик, Шагани, Алібей, Бурнас) озер. Також на узбережжі знаходиться велика кількість лиманів (найбільші Дністровський, Куяльницький та Хаджибейський), які повністю або частково відокремлені від моря піщано-черепашковими пересипами [5].

Національні парки, озера, острови та заповідники:

1) Ландшафтний заказник державного значення «Савранський ліс» [7]. Знаходиться на правому березі Південного Бугу, в Савранському районі Одеської області. Унікальність заказника у географічному розташуванні – серед причорноморського степу. Савранський ліс на вигляд змішаний, листяний. Тут росте 40 видів дерев та чагарників, понад 400 трав'янистих рослин. Основним деревом вважається дуб звичайний, а наукову цінність є дуб скельний. Є в лісі та дуби, яким понад 100, 300, 500 років. Багатий рослинний світ сприяє комфортному співіснуванню різних представників фауни. Тільки тут гніздиться занесений до Червоної книги України могоильник.

2) Куяльницький лиман [8]. Це диво природи здавна вважається перлиною Європи. Він знаходиться за 3 км на північний захід від узбережжя Одеської затоки Чорного моря та за 5 км від Одеси. Його площа - 56-60 кв. км, довжина – 28 км, найбільша ширина – 3 км. Середня глибина – близько 1 м. Саме на ньому утворилася одна з найпопулярніших, унікальна за своїми цілющими властивостями грязелікарня – санаторій «Куяльник», яка вже довгий час допомагає людям зміцнити своє здоров'я. За допомогою мінеральних ресурсів (сульфідно-мулові грязі, ропа та мінеральна вода) у санаторії «Куяльник» лікують широкий спектр захворювань. Основна спеціалізація – захворювання опорно-рухового апарату, захворювання нервової системи, лікування жіночої безплідності, лікування псоріазу, захворювання кровоносних судин тощо.

3) Регіональний ландшафтний парк «Тилигульський» [9] знаходиться на східному узбережжі Тилигульського лиману в межах Березовського та Лиманського районів. Тилигульський лиман – один із найчистіших серед одеських лиманів. На його узбережжі збереглися природні ландшафти, у тому числі найбільший на півдні України степовий масив. Як і Куяльницький, Тилигульський лиман має унікальні запаси цілющого бруду, а незаймана природа цих місць справляє сильне враження

на кожного відвідувача. Береги Тилигульського лиману – один із районів із найбільш ранньою козацькою колонізацією. Крім того, на берегах лиману можна зустріти артефакти доби пізньої бронзи, античного часу та черняхівської культури.

4) Нижньодністровський національний природний парк [10]. Парк заснований у 2008 році у місті Білгород-Дністровський. Він також займає частину Біляївського та Овідіопольського району. На його території прокладено чотири туристичні маршрути: «Царство птахів», «Дністровська Амазонія», «Старий Турунчук», «Блискучий ібіс». Парк займає понад 21000 га землі, серед яких є ділянки, передані у господарське використання. На території заповідника співіснує близько 28 видів рідкісних представників флори, занесених до Червоної книги України, а також понад 100 видів представників фауни. Багато хто з них входить до Червоного списку Європи. Саме тому Нижньодністровський парк має статус заповідника світового значення.

Рис.3 Ландшафтний заказник «Савранський ліс»; Куяльницький лиман;
Регіональний ландшафтний парк «Тилигульський»;
Нижньодністровський національний природний парк

5) Національний природний парк «Тузовські лимани» [11]. Територія парку - це 13 морських лиманів, 200 метрів акваторії моря вздовж унікального піщаного пересипу, довжина якого в межах парку - 36 км, та нетипове для степової зони лісове урочище. Дивовижне поєднання моря, лиману, степу та лісу вже до кінця XIX століття зробило цей куточок південної Бессарабії найпопулярнішим місцем для відпочинку. Тузовські лимани є місцем відпочинку перелітних птахів та гніздування водоплавних пернатих. Рожевий та кучерявий пелікани, галагаз, кулик-сорока, шевець, яскраві сиворакша та щурка, червонобока казарка – представники пташиного раю Тузовських лиманів, що налічує понад 250 видів птахів. Ссавців на території парку відмічено вдвічі менше. Яскраві представники - лісовий кіт, єнотовидний собака, європейська козуля та три види чорноморських дельфінів. Флора парку налічує 579 видів найвищих судинних рослин. «Родзинкою» рослинного царства є три види орхідей.

6) Дунайський біосферний заповідник [12] – має площу майже 50 тис. га і вважається найбільшим болотистим заповідником у Європі. Дельта Дунаю є екологічним серцем Східної Європи, а також одним із найбільших водно-болотних угідь з водними каналами, очеретами, численними озерами, луками, болотами, затопленими лісами, пісками та рештками степів. По довжині Дунай є другою рікою Європи. Протяжність її річкового басейну становить 2860 км. Дунайська дельта – це наймолодша природна суша Європи. За багатством рослинного та тваринного світу Дунайська дельта посідає третє місце у світі і не має аналогів у Європі. Частина заповідника увійшла до списку спадщини ЮНЕСКО. Під час подорожі дельтою Дунаю можна насолодитися чудовими краєвидами на грандіозні зарості чудових білосніжних лілій, поряд з якими полюють пелікани.

7) Нульовий кілометр на Делюковій косі (м. Вилкове) – точка відліку довжини Дунаю. У цьому місці Дунай впадає у Чорне море. Дунаю бере свій початок у горах Шварцвальд (Німеччина), відстань до яких від

нульового кілометра становить 2845 км. Неповторна природа та величезна різноманітність видів приваблюють безліч рідкісних та красивих птахів. Знаходиться Нульовий кілометр біля Дунайського біосферного заповідника.

8) Острів Малий Татару – унікальний дельтовий острів, розташований на кордоні з Румунією, який з'явився внаслідок річкових наносів Дунаю. Він є наймолодшою сушею Європи. Завдяки Всесвітньому фонду дикої природи на острові відтворено самотутню екосистему, яка існувала тут до появи людини. На острові проживає велика кількість різноманітних представників тваринного світу України, у тому числі легендарний степовий тур.

Рис.4 Національний природний парк «Тузовські лимани»;
Дунайський біосферний заповідник;
Нульовий кілометр на Делюковій косі; Острів Малий Татару

9) Озера Ялпуг та Кагул. Ялпуг – найбільше природне озеро в Україні та друге у Європі прісноводне озеро. Воно утворилося в басейні річки Дунай та розлилося на цілих 25 кв кілометрів. Довжина озера становить 39 км, ширина – до 15 км, а максимальна глибина – 5,5 м. Площа

озера становить приблизно 149 кв. км. Озеро знаходиться одразу у трьох районах - Ізмаїльському, Болградському та Ренійському. Озеро дуже гарне, з його берегів відкриваються неймовірні краєвиди.

10) Екологічний Парк «Картал» знаходиться в Ренійському районі Одеської області між селом Орлівка та озером Картал. Територія екопарку «Картал» збереглася у близькому до природного стану, з багатою флорою та фауною. Тут зустрічаються 32 види птахів, занесених до Червоної книги України. Це коровайка, жовта чапля, білоокий бруньок і ходулочник, кучерявий і рожевий пелікани, а також три види птахів, що під загрозою вимирання – малий баклан (70 пар, близько 1% європейської популяції), ковпиця (150 пар, близько 3% європейської популяції) та червонозоба казарка.

У Придунайському регіоні зареєстровано 41 вид ссавців, 11 із яких хижаки. 23 види включені до Європейського червоного списку, 8 – до Червоної книги України. На цій території достовірно зафіксовано 11 видів земноводних та 5 видів рептилій.

Дика природа, безлюдне узмор'я, дивовижні за красою острова з багатоликим пташиним населенням - це рідкісні куточки, де природа розвивається за своїми незмінними правилами.

У дельті водиться 60 видів риб. Серед них - знаменитий дунайський оселедець, дунайський лосось, осетрові. З менш знаменитих - сазан, судак, лящ, в'юн та ін. Є риби з гарними назвами: блакитний окунь, золотий та срібний карась.

Дунайські плавні з повним правом можна назвати царством пернатих. Їх мешкає тут постійно чи тимчасово 150 різних видів. Це різнокольорові чаплі (білі, сірі, руді, червоні); рожевий і кучерявий пелікан (справжня краса заповідника - реліктовий вид пернатого царства), лебідь-шипун, а також крякові, численні родини горобців, куликові та інші.

У дельту злітаються водоплавні птахи з усієї Європи. Тому орнітологи між собою називають плавні «мотелем для пернатих». На відміну від галасливих північних пташиних базарів тут панує тиша, яку порушує тільки криклива розмова неспокійних чайок, що вічно поспішають кудись.

Головне природне багатство області – її земельні ресурси, що представлені переважно чорноземними ґрунтами з високою природною родючістю. У сполученні з теплим степовим кліматом вони формують високий агропромисловий (сільськогосподарський) потенціал регіону.

В області понад 2,5 млн га сільськогосподарських угідь, у тому числі більш 2 млн га ріллі, понад 80 тис. га виноградників і садів.

Клімат краю, особливо в південній частині області, посушливий. Тому тут майже 10 % оброблюваних земель зрошуються. Тепле море, лікувальні грязі, мінеральні води, морські пляжі створюють винятково високий рекреаційний потенціал Одещини.

Визначальна особливість природно-ресурсного потенціалу області полягає у наявності величезного та різноманітного рекреаційного та курортного потенціалів: сприятливого клімату, моря, лікувальних грязей та ріпи лиманів, піщаних пляжів, мінеральних вод, історико-культурних цінностей.

1.2. Історичні передумови розвитку регіону

Історію Одеси прийнято вважати з 1794 року, однак при цьому мало хто згадує про більш стародавній період історії. Але ж не тільки в Одеській області, а й безпосередньо на території сучасної Одеси розташовувалися поселення античного періоду, в яких жили сміливі мореплавці, торговці та хлібороби.

Сучасна Одеська область – одна з небагатьох місць на земній кулі, де розумне життя безперервно існує більше 100 тисяч років. Тут справжній рай

для археологів, які ось уже два століття вивчають по матеріальним джерелам історію нашого краю і навряд чи колись дізнаються всі її, історії, таємниці. В області розкопували неандертальські стоянки, фіксували присутність перших людей сучасного фізичного типу, перших хліборобів Європи, перших європейських кочівників, знаходили могили скіфських та сарматських воєначальників, до сих пір можна побачити руїни давньогрецьких міст і середньовічну фортецю, яка збереглася практично в первозданному вигляді.

На землі, де зараз стоять українські, молдавські, болгарські та інші села, билися та гинули воїни перського шахіншаха Дарія I і македонського царя Олександра Великого, піднімали пил своїми калігами римські легіонери і брязкали зброєю готські дружинники, на чорноморському узбережжі створювали факторії грецькі, генуезькі і турецькі купці, а до лиманів, на берегах яких нині стоїть Одеса, навідувалися за сіллю чумаки. Тут проходили кордони доброго десятка імперій.

Перші люди на території нинішньої Одеської області з'явилися між 100 і 40 тис. років тому. Але це були не наші предки, а представники «паралельного людства» – неандертальці. Сучасна наука вважає, що вони розвивалися одночасно з людиною сучасного типу – *homo sapiens sapiens*, – зрідка з ним схрещуючись, але більше ворогуючи, і вимерли, залишивши Землю нам з вами.

Матеріальну культуру європейських неандертальців називають мустьєрской – по стоянці Ле-Мустьє на південному заході Франції, де в позаминулому столітті вперше знайшли характерні знаряддя праці. В Одеській області археологи знайшли вісім мустьєрських пам'ятників: п'ять в Кодимському районі, один – на території Білгорода-Дністровського і два в Біляївському районі [14].

Неандертальці влаштували мисливський табір в печері біля сучасного села Іллінка, в 20 км на північ від Одеси, на правому березі Куяльницького

лиману. При розкопках в ній було виявлено 30 тис. кісток, що належали таким тваринам, як: бізон, дикий кінь, сайгак, благородний олень, косуля, гієна, вовк, носоріг, лев, дикобраз. Але найбільшу кількість кісток належало печерним ведмедям (всього знайдено 374 тварин). Разом з цим було виявлено 60 знарядь з каменю та 20 з кісток, які були зроблені первісною людиною. Ці знаряддя використовувалися для обробки м'яса. Завдяки цим знахідкам одеський археолог І.В. Сапожников визначив, що печеру біля с. Іллінка стародавні люди використовували як тимчасовий мисливський табір, куди після вдалого полювання приносили видобуток для поділу. Багато зі знайдених кісток тварин були розколоті. Це означає, що стародавні жителі витягували кістковий мозок тварин та вживали його в їжу як делікатес [15].

П'ять тисяч років тому на території сучасного селища Усатове під Одеса знаходилося величезне поселення людей епохи мідного віку. Поблизу розташувалися величезні кургани – перші поховальні споруди у всій Причорноморського степу. На честь назви села, де були зроблені перші знахідки, самобутню археологічну культуру назвали усатівською, хоча поширювалася вона і на території нинішніх Румунії та Молдови. Населення усатівської культури з'явилося на руїнах зникаючої культури Трипілля, увібравши в себе також новоприбулих з приуральських степів. Від трипільців усатовці запозичили кераміку і манеру будівництва житла, а від сторонніх степовиків – звичку зводити кургани над могилами своїх предків. З цих місць усатовці мігрували на Балкани, де зіграли свою роль в становленні місцевих етносів стали попередниками стародавніх греків та фрігійців.

Але все ж пропустимо кілька десятків століть історії. Великі поселення з оборонітельні спорудами існували на території Одеського регіону ще в епоху енеоліту, але справжні міста, які функціонально відрізнялися від сільськогосподарської округи – з ремісничими районами,

ринковими площами, культовими спорудами і некрополями, – з'явилися все-таки в античну епоху.

На території Північного Причорномор'я і в Придунав'ї, поселення з оборонними спорудами існували ще в епоху енеоліту. В античну епоху з'явилися міста, функціонально відмінні від сільських поселень – з районами ремісників, ринковими площами, культовими спорудами та некрополями. До місцевого аборигенному населенню, яке мало сформований спосіб життя, власну розвинену культуру і ремесла, все частіше стали навідуватися заморські гості з Греції. Вони активно торгували та спілкувалися з місцевими народом. А пізніше стали створювати базу для закладки факторій і колоній, які почали виникати тут з VII століття до нової ери.

Першими було поселення Борисфен на острові Березань та факторія Псілон (на території Кілійського району). В сучасній Одеської області одним з найстаріших вважається Тіра (Білгород-Дністровський), заснована в самому кінці VI століття до н.е. переселенцями з малоазійського Мілета. У V столітті до нової ери Тіра стала самостійним полісом, карбувала власну монету, причому не тільки з міді і бронзи, а й золоті статери, а також срібні драхми [16].

Рис.5 Статер Лисимаха з Тіри (Білгород-Дністровського)

У першому десятилітті XIX століття в Одесі почалося будівництво міського театру та Приморського бульвару, і тоді були знайдені перші свідчення того, що тут знаходилося античне поселення.

Таким чином було знайдено перше з трьох більш-менш вивчених на сьогоднішній день античних грецьких поселень на території Одеси. Ці поселення знаходяться в районі Приморського бульвару, Лузановки і Жевахової гори. Вони датуються V-III століттями до нашої ери (іноді – VI-II століттями).

Античним попередником Одеси є давньогрецьке місто Гавань Істріан, яке знаходилось на території сучасної центральної частини Одеси дві з половиною тисячі років тому. Залишки цього древнього міста збереглися під всім Приморським бульваром на глибині 1,5 м. Довгий час вважалося, що на території Одеси були невеликі сільськогосподарські поселення, але не було значного античного міста. Однак в 1996-1997 роках розкопки професора Андрія Добролюбського на Приморському бульварі змусили в цьому засумніватися.

Рис.6 Фрагмент стародавнього грецького міста під Приморським бульваром

Знайдено фрагменти грецької чернолакової кераміки, численні частини амфор, є ліпна кераміка скіфського типу, що говорить про торгівлю між жителями поселення зі скіфами з широкою причорноморського степу.

Причому, амфори та інша кераміка – це особливо важлива частина знахідок: вона дозволяє зрозуміти, до якого періоду і до якої культури належали люди, що її використовували [17].

Одним з головних занять перших поселенців було рибальство. Так, біля однієї землянки була виявлена яма, в якій лежав згорнутий в бухту невід, від якого збереглися лише сотні кам'яних і керамічних рибальських вантажив. Поруч знаходилися спеціальні рибні тарілки із залишками кісток, сільничка, кілька великих судин, залізний ніж і точильний камінь. На думку вчених, це був занедбаний льох невідомого рибалки.

Гавань Істріан – найдавніше та найбільше з античних населених пунктів на території Одеси. Стародавні греки заснували навколо Одеської затоки 12 поселень. Найзначніші з них: поселення Сухий Лиман, навпроти сучасного м Чорноморськ, поселення Жевахова гора, на узвишші між Хаджибейським та Куяльницьким лиманами, та поселення Лузанівка, на території сучасного дитячого центру «Молода Гвардія».

Лузанівські поселення та Гавань Істріан розташовувалися по різні боки затоки і були суперниками, оскільки повз Хаджибейського лиману в IV столітті до нашої ери проходив кордон між територіями двох найбільших грецьких держав того часу – Істрією та Ольвією.

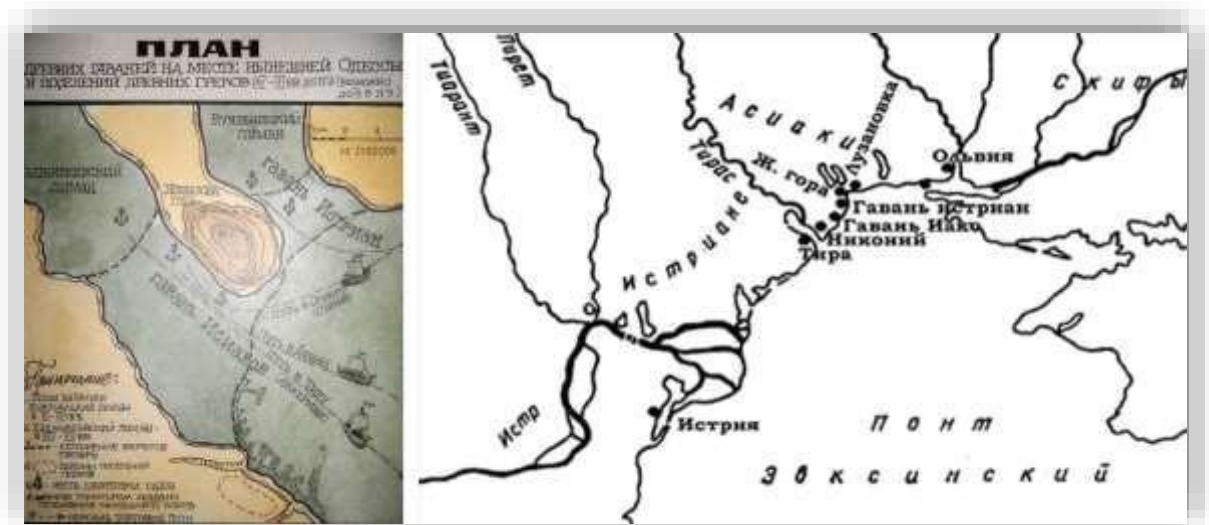

Рис.7 Карти давньогрецької колонізації Південно-Західного Причорномор'я

Територія сучасної Одеської обл. заселена з часів пізнього палеоліту. Також знайдені залишки поселень часів мезоліту та неоліту, пам'ятки трипільської, гумельницької та усатівської культур. Доба бронзи представлена пам'ятками скотарських і землеробських культур (зокрема, ямної, катакомбної та зрубної культурно-історичної спільності, сабатинівської та білозерської культур). Із VII по III ст. до н. е. господарями цієї території були скіфи, а з II ст. до н. е. по III ст. н. е. – сармати. У VI ст. до н. е. на чорноморському узбережжі греки почали засновувати колонії (у тому числі Тіру та Ніконій), які проіснували до епохи Великого переселення народів. У III–IV ст. територія Одеської обл. входить у зону поширення черняхівської культури. Починаючи від навали гунів (кінець IV ст.), у причорноморських степах домінували кочові тюркські народи (авари, болгари, печеніги, половці) [13].

З 1240-х по XIV століття територія Одеської області належала Золотій Орді. Наприкінці XIII століття на руїнах античної Тіри виникло місто Аккерман (Білгород), яке стало важливим торговим осередком Північно-Західного Причорномор'я. Наприкінці XIV століття Білгород разом з усім Буджаком відійшов до Молдовського князівства, а степи на схід від Дністра – до Великого князівства Литовського. Наприкінці XV – у 1-й третині XVI століття майже вся територія сучасної Одещини увійшла до володінь Османської імперії (Очаківсько-Сілістрійський ейялет).

Систематичне заселення та господарське освоєння території, на якій розташована Одеська область, розпочалося на початку XIX століття. До середини 30-х років переселенський рух носив переважно землеробський характер, проте, швидке зростання міст і зменшення вільних резервів державних земель посилили роль неземлеробського міграційного руху до міст.

Необхідність господарського освоєння багатого на агрокліматичні ресурси та вигідно розміщеного в економіко-географічному відношенні

краю сприяла тому, що уряд почав роздавати величезні земельні ділянки також іноземним поселенцям (німцям, болгарам). Їхні поселення розташовувалися в приморських районах (справжні Комінтернівський, Овідіопольський, Біляївський), а також на Ізмаїльщині. Преселенці створювали цілі округи, вони отримали права «іноземних колоністів» та пільгові умови заселення.

У першій половині XIX ст. Північно-Західне Причорномор'я виконувало функції транзитної території, якою проходив на експорт український хліб. Завдяки своєму унікальному економіко-географічному положенню, Одеса стала головним українським портом вивезення зерна. Вже середині XIX століття обсяги вантажообігу перевищили відповідні показники Петербурзького порту.

Рис.8 Одеський порт; Станція Одеса-Товарна (середина XIX ст.)

Надзвичайно важливим фактором, що сприяв господарському освоєнню та заселенню краю, було будівництво залізниць. Цей чинник значно покращив транспортно-географічне положення Одеси та разом із наявністю різних видів сільськогосподарської сировини мав вирішальний вплив на швидкий розвиток обробної промисловості міста. Наприкінці XIX ст. в Одесі було майже 500 промислових підприємств, на яких працювало 16 тис. робітників. Будувалися вовняні фабрики, налагоджено виробництво канатів, розвивався рибний промисел, виноробство, борошномельне

виробництво, сільськогосподарське машинобудування. Швидкими темпами розвивався морський порт.

Приплив робочої сили мав вирішальний вплив зростання міських поселень і портових центрів. Уздовж торговельних трактів виникали невеликі міські поселення, які набували функцій місцевих центрів торгівлі зерном. Вони також починають розвиватися різні ремесла, а деяких будуються фабрично-заводские підприємства (Балта, Ананьєв та інших.). На початок XX ст. Одещина характеризувалася суцільним заселенням із відносно рідкісною мережею міських та сільських населених пунктів.

27 лютого 1932 року було утворено Одеську область у складі Української РСР. 1956 року до її складу увійшла територія колишньої Ізмаїльської області.

На сьогоднішній день в області налічується 26 сільських районів, 18 міст (3,9% міст України), у т.ч. 6 – обласного підпорядкування, 12 – районного; 33 селища міського типу; 1143 сільські населені пункти.

Історико-географічні особливості заселення території області визначили формування районів з компактним проживанням низки національних груп – болгар, молдаван, гагаузів [13].

Сьогодні Одеська область у господарському комплексі України займає одну з ведучих позицій [19]:

- ◆ Одеська область є головним морським зовнішньоторговельним виходом країни;
- ◆ обслуговує міжнародні транзитні вантажо- і пасажиропотоки, виконує найважливіші транспортно-розподільні функції на національному і міжнародному рівнях;
- ◆ є провідним регіоном України за рівнем розвитку морегосподарського комплексу і галузей, пов'язаних з використанням ресурсів моря і світового океану;

- ◆ є одним з найбільш перспективних регіонів України щодо розвитку зовнішньоекономічної діяльності, спільного підприємництва, формування спеціальних (вільних) економічних зон;
- ◆ має значний науково-технічний і проектно-конструкторський потенціал, є центром підготовки кадрів, а також здійснення науково-технічної, інформаційної, інноваційної й інвестиційної діяльності регіонального і національного масштабу;
- ◆ є одним з найбільш перспективних рекреаційних районів приморського типу;
- ◆ виділяється як важливий регіон інтенсивного сільського господарства з високою часткою зрошуваного землеробства й індустрією переробки сільськогосподарської продукції;
- ◆ є одним з центрів машинобудування, легкої і хімічної промисловості регіонального і національного масштабу;
- ◆ виділяється завдяки наявності великих об'єктів природно-заповідного фонду регіонального, національного і міжнародного масштабу.

1.3. Соціально-економічні чинники впливу на туристичний потенціал регіону

Особливість економіко-географічного розташування області, сприятливі природно-кліматичні умови, різноманітні природні лікувальні ресурси, наявність піщаних пляжів, розвинута мережа водних, залізничних та автомобільних магістралей обумовлюють розвиток в області сфери туризму і рекреації.

Серед природних багатств, які активно використовуються у курортно-рекреаційному господарстві області, важливе місце посідають лікувальні грязі та ропа Куяльницького, Хаджибейського, Шаболатського лиманів, сірчано-водневі, гідрокарбонатні, йодо-бромні та натрієві мінеральні води,

які дають можливість ефективно лікувати захворювання органів кровообігу, нервової системи, органів дихання не туберкульозного характеру, органів травлення, порушення обміну речовин тощо.

Своєрідність туристично-екскурсійного потенціалу області також визначена численними пам'ятками різних часів з відомими історико-культурними заповідниками, пам'ятниками та музеями. Це відомі у світі Одеський державний академічний театр опери та балету, знамениті Потьомкінські сходи, українська Венеція – місто Вилкове, фортеця XII – XV сторіччя в місті Білгород-Дністровському, розкопки античних міст Тіри і Ніконії, пам'ятники культової архітектури в містах Одесі, Ізмаїлі, Рені, Кілії та багато чого іншого.

Понад 5000 об'єктів культурної спадщини та 120 об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного та місцевого значення створили Одещині імідж одного з найвідоміших і найпопулярніших, насамперед через свою самобутність, місць для відвідування туристами і відпочивальниками.

На території області є 92 природно-заповідні зони, у тому числі державного значення – Дунайський біосферний заповідник, Дунайські і Дністровські плавні, Тилігульський регіональний ландшафтний парк, ботанічний сад Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова, 19 парків-пам'ятників садово-паркового мистецтва тощо.

Одеський регіон найбільший серед усіх регіонів країни. Територія області складає 5,5% території України.

Аналіз демографічної ситуації Одеської області за 2018-2021 роки свідчить про існування негативних тенденцій у зазначеній сфері, зокрема таких, як: скорочення чисельності наявного населення; збільшення обсягів природного скорочення населення (перевищення кількості померлих над кількістю народжених); зменшення народжуваності населення; збільшення смертності населення; наявність міграційного приросту населення (табл.1.1)

Таблиця 1.1

Склад чисельності наявного населення Одеської області (2018-2021 рр)

	на 01.01.2018	на 01.01.2019	на 01.01.2020	на 01.01.2021	на 01.01.2022
Наявне населення, тис. осіб	2386,5	2383,1	2380,3	2377,2	2368,1
Візхипення до попереднього року:					
абсолютне, тис. осіб;	-3,8	-3,4	-2,8	-3,1	-9,1
відносне, відсотка;	-0,2	-0,14	-0,12	-0,13	-0,4
Кількість народжених, тис. осіб	26,4	25,2	23,1	20,9	20,6
Зменшення (збільшення) обсягів народжуваності до попереднього року, тис. осіб	-1,0	-1,2	-2,1	-2,2	-0,3
Кількість померлих, тис. осіб	33,6	33,4	33,6	33,1	34,9
Зменшення (збільшення) обсягів смертності до попереднього року, тис. осіб	+0,4	-1,0	-0,21	-0,5	+1,8
Природне скорочення	-7,2	-7,2	-8,2	-12,2	-14,3
Міграційний приріст, тис. осіб	+3,4	+4,7	+7,7	+9,1	+5,1
Щільність наявного населення	71,9	71,7	71,6	71,5	71,1

Соціальний захист населення. Відповідно до рішень Одеської обласної ради від 21.12.2017 №578-VII «Про затвердження обласної комплексної програми соціальної підтримки населення на 2018-2021 роки «Соціальний захист населення в Одеській області) були передбачені видатки на реалізацію заходів програми за рахунок обласного бюджету у 2020 році заплановано 74890,75 тис грн. Програмою було заплановано надати матеріальну допомогу мешканцям Одеської області, які опинилися у скрутному становищі внаслідок непередбачених обставин, за рахунок коштів обласного бюджету на загальну суму 14 676,25 тис грн, фактично використано 14669,17 тис грн.

Інвестиційна діяльність. Капітальні інвестиції. За січень-грудень 2021 року підприємствами та організаціями області за рахунок усіх джерел фінансування освоєно 16977,0 млн грн капітальних інвестицій (у січні-грудні 2020 року – 21080,1 млн грн). У зазначеному періоді область за обсягами капітальних інвестицій посіла 7 місце серед регіонів країни. Частка регіону у загальному обсязі залучених інвестицій – 4,0%. Обсяг капітальних інвестицій порівняно з відповідним періодом минулого року зменшився на 27,3% (5 місце серед регіонів).

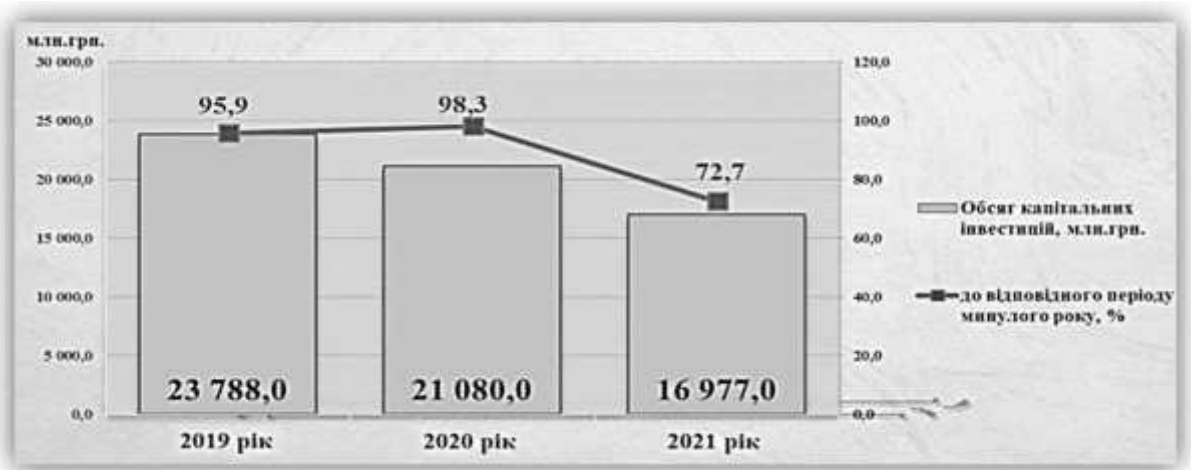

Рис.9 Обсяг капітальних інвестицій, млн. грн. (2019-2021 рр.)

Найбільші обсяги капітальних інвестицій освоєно в галузях: промисловість – 4090,4 млн грн (24,1%); державне управління й оборона; обов’язкове соціальне страхування – 2880,9 млн грн (17,0%); будівництво – 2689,5 млн грн (15,8%); транспорт, складське госп-во, поштова, кур’єрська діяльність – 2467,0 млн грн (14,5%); діяльність у сфері адміністрат. та допоміжного обслуговування – 1584,6 млн грн (9,3%); сільське, лісове та рибне господарство – 906,2 млн грн (5,4%) [20].

Туристичний потенціал.

У популярності українського туризму, і зокрема Одеської області, в останні роки важливу роль зіграв економічний фактор – дозволити собі відпочинок за межами країни можуть далеко не всі. Однак про результати такої популярності і відпочинку в Україні існують різні думки. У чому ж причина подібних різночитань? Перш за все – кульгава на обидві ноги статистика туристичної галузі країни. Дані, що формуються туріндустрії, і інформація від прикордонних пунктів про вхідний потік зарубіжних туристів можуть відрізнятися на три нулі. І ось, щоб домогтися реальних цифр по своєму регіону, влади Одеської області запустили пілотний проект з моніторингу турпотіку за допомогою технологій Big Data [21]. Ця система використовує дані мобільного зв’язку.

Мобільний зв'язок – найпопулярніша технологія, телефон є у переважної більшості українців. А у телеком-операторів є можливість відстежувати переміщення абонентів за сигналами базових станцій. Тому влади області звернулися до мобільних операторів з проханням відкрити дані про те, скільки туристів відвідують Одеську область. На запит держструктур відгукнувся крупний оператор мобільного зв'язку, компанія «Київстар». Пілотний проект з моніторингу турпотоку почався в 2016 році.

Операторська мережа дозволяє відстежити, звідки приїхав абонент, – можна побачити, жителі яких областей або країн вважали за краще курорти Одеси та області. Так, в 2018 році найбільший потік туристів в регіоні в мережі «Київстар» був з Київської, Миколаївської та Вінницької областей (сумарно – понад 40% внутрішнього потоку). В цілому на закордон довелося 21% курортників.

Рис. 10 Топ-10 областей, з яких туристи їдуть до Одеси

У моніторингу видно, де знаходилися туристи більшу частину часу – наприклад, в Одесі, Затоці або на інших курортах. За цими даними можна зрозуміти, які конкретно місця користуються попитом.

Результати моніторингу публікуються у відкритому доступі і далі їх в маркетингових цілях використовують компанії, пов'язані з туризмом. Big

Data дозволяє зрозуміти, в яких регіонах (і країнах) туристичний бренд Одеської області представлений добре і там досить підтримувати знання про нього на тому ж рівні, а де необхідні додаткові маркетингові активності на зразок відвідування галузевих виставок, реклами, роботи з туроператорами, щоб якісно піднімати туристичну привабливість регіону.

За динамікою відвідування області гостями видно, що високий сезон в ній тримається переважно в липні і серпні. Ця інформація може бути корисна як для роботи над розширенням «сезонності» регіону, так і для проведення активностей для масової аудиторії в певний період.

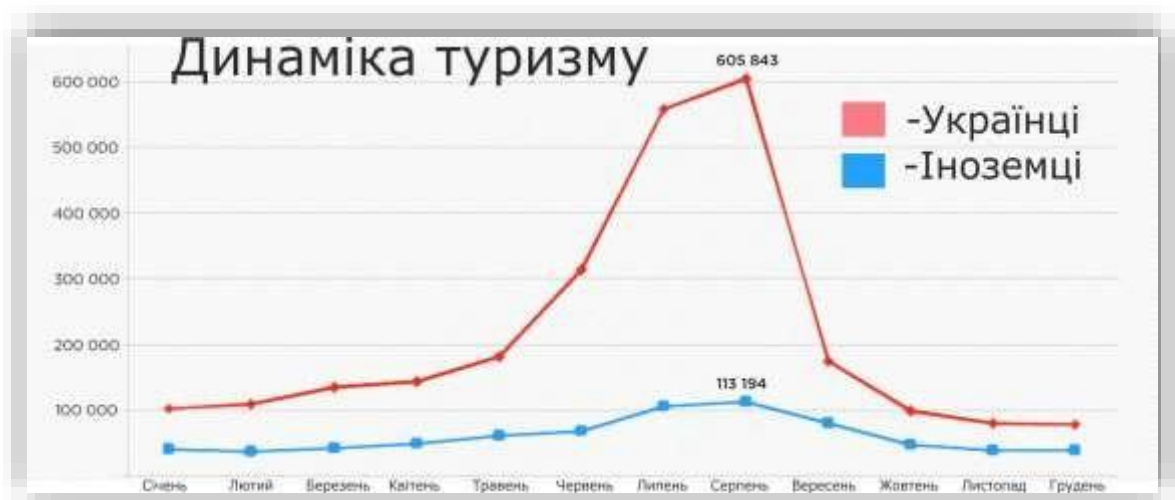

Рис. 11 Динаміка туризму в Одеській області

Ми бачимо і розуміємо, що наведені дані стосуються здебільше безпосередньо самого міста Одеси. Середня цифра в кількості 5 млн. туристів на рік могла б збільшитися в рази, якщо б належним чином розвивати і вдосконалювати сільський і агротуризм області, адже для цього існує величезний потенціал і можливості.

В країні почался такий розвиток, до ідеалу ще далеко, але перспективи великі і багатообіцяючі. В Україні існує вже достатня кількість прикладів, які показують гідні результати ведення еко-, агро- і сільського туристичного бізнесу, а також господарств, в яких це належним чином розвивається, і в недалекому майбутньому результати не змусять себе довго чекати.

Також варто згадати як про позитивні, так і негативні і важки моменти, які супроводжують розвиток і просування туристичного бізнесу на території України.

Указом Президента України від 12.01.2015 р. № 5/2015 було схвалено Стратегію сталого розвитку «Україна - 2020» [22]. Її метою є впровадження в Україні європейських стандартів життя та вихід України на провідні позиції у світі. Задля цього рух уперед здійснюватиметься за чотирма векторами: розвиток, безпека, відповідальність, гордість. У рамках названих векторів руху передбачена реалізація 62 реформ та програм розвитку держави, зокрема і Програми розвитку туризму.

Загалом на території області діє 46 туристичних маршрутів. За 2018 рік розроблено та діють 19 нових маршрутів (7 екологічних, 5 гастрономічних, 5 релігійних, 2 розважальних).

Найбільші туристичні потоки прямують по таких відомих маршрутах туристичної Одещини: Байдарки на Турунчуку; Бессарабська садиба "У Меланії"; Дністровська Амазонія; Ранчо дядюшки Бо; Таємне життя Сиверина Потоцького; Долина роз; "Як козаки за сіллю ходили..."; "По хвилях Бессарабії"; Чумацькими шляхами; Шабо та Акерман; Етнопарк "Нью Васюки"; Фрумушика-Нова; Дунайська-дельта - 0 км, та багатьох інших яскравих атракціях.

Туристично-екскурсійний потенціал області також визначений численними пам'ятками різних часів з відомими історико-культурними заповідниками, пам'ятниками та музеями. Це відомі у світі Одеський національний академічний театр опери та балету, знамениті Потьомкінські сходи, місто Вилкове, фортеця XII - XV сторіч в місті Білгороді-Дністровському, розкопки античних міст Тіри і Ніконії, пам'ятники культової архітектури в містах Одесі, Ізмаїлі, Рені, Кілії та багато іншого. Біля 4500 пам'яток культурної спадщини та 12 міст області занесені до Списку історичних населених місць України.

Понад 100 об'єктів культурної спадщини мають статус пам'яток національного значення, що створили Одещині імідж одного із найбільш відомих і популярних, через свою самобутність, місць для відвідування туристами і відпочиваючими [18].

Туристична галузь є стратегічним вектором розвитку області, яка має всі передумови для інтенсивного розвитку внутрішнього та іноземного туризму: особливості географічного розміщення, сприятливий клімат, найбільший морський порт України, курортно-рекреаційний комплекс, транспортна, фінансова та соціально-культурна інфраструктура.

За статистичними даними Міністерства культури, молоді та спорту України 70% українців не від'їжджає за межі своєї області.

Значною перешкодою для збільшення внутрішніх туристичних подорожей є обмеженість доступних (за вартістю) квитків (плацкартного класу) на залізничному транспорті та відсутність прямого залізничного сполучення між окремими регіонами країни. Це обмежує міжрегіональний потік туристів, тому що купейні квитки є значно дорожчими, а подорож «з пересаджуванням» збільшує її тривалість та відповідно вартість. Авіаційні перевезення є дорогими та недоступними для більшості наших співвітчизників. Також є не розвинутою система внутрішніх авіаперевезень пасажирів в середині країни,. Окремо варто відзначити катастрофічний стан автошляхів практично у всіх регіонах країни, у т.ч. і в найбільш затребуваних туристами. Нажаль, більшість українських автошляхів є сьогодні справжнім випробуванням як для автоперевізників так і для туристів, оскільки їх технічний стан негативно впливає на безпечність та комфортність подорожі.

Водночас подальший розвиток туристичної галузі гальмується через:

- недосконалість законодавчої та нормативно-правової бази в галузі туризму;
- недостатній рівень розвитку туристичної інфраструктури;

- недостатню кількість засобів розміщення, насамперед готелів 3-4 та 5 зірок, які відповідають міжнародним стандартам та сертифікаційним вимогам;
- невідповідний стан багатьох об'єктів туристичного показу, історикокультурних пам'яток та музеїв стримує зростання туристичних відвідувань регіону та створення нових туристичних маршрутів;
- недостатню забезпеченість професійними кадрами в галузі туризму.

Сильні та слабкі сторони туристичного потенціалу області (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

SWOT-аналіз туристичного потенціалу Одеської області

Сильні сторони	Слабкі сторони
◆ Сприятливі умови для поєднання різних видів туризму та оздоровлення. ◆ Значні рекреаційні та бальнеологічні ресурси. ◆ Привабливий туристичний імідж Одеси. ◆ Можливості диверсифікації ринку туристичних послуг: зелений, екологічний, гастрономічний, етнографічний, медичний, з організації та проведення ділових заходів, подієвий туризм. ◆ Широкий спектр можливостей щодо забезпечення організованого відпочинку та оздоровлення. ◆ Велика кількість пляжів на узбережжі. ◆ Наявність історичної та культурної спадщини та інших атракцій. ◆ Перспективні умови розвитку нових видів туризму (сільського, зеленого, гастрономічного, етнографічного, подієвого).	◆ Незадовільний стан доріг та під'їзних шляхів до об'єктів туристичного призначення, непривабливість супутньої інфраструктури. ◆ Низький рівень інформаційного супроводження туристичної діяльності. ◆ Недостатня облаштованість рекреаційних територій та низький рівень туристичного сервісу. ◆ Відсутність цілісної системної державної політики розвитку та підтримки галузі. ◆ Обмеження щодо забезпечення зростання кількості туристів та рекреантів через не облаштованість територій та об'єктів рекреаційнотуристичної сфери. ◆ Слабка координованість роботи різних профільних установ з надання туристичних, оздоровчих та інших супутніх послуг. ◆ Недостатня розвиненість інфраструктури туристичної галузі.

Туризм є однією з найважливіших сфер сучасної економіки України, який позитивно впливає на розвиток інших секторів економіки, включаючи готельне господарство, транспорт і комунікації, будівництво, роздрібну торгівлю, виробництво і торгівлю сувенірами та ін., будучи каталізатором їх розвитку. Крім того, цей вид діяльності спрямований на задоволення потреб людей в ознайомленні з історією, культурою, звичаями, духовними і релігійними цінностями різних країн та їх народів.

За даними Всесвітньої туристичної організації ООН туристичний внесок у світову економіку було оцінено в 10% світового валового внутрішнього продукту. На долю міжнародного туризму (подорожі та пасажирські перевезення) припадає 30% світового експорту послуг і 7% від загального обсягу експорту товарів і послуг. Туризм надає робочі місця кожній одинадцятій людині у світі.

Відповідно до Закону України «Про туризм» [24] держава проголошує туризм одним з пріоритетних напрямів розвитку економіки та культури і створює умови для туристичної діяльності. Роль органів влади в цьому механізмі полягає у 3 створенні сприятливих умов для діяльності в туристично-рекреаційній сфері. Туризм має важливе значення як для України в цілому, так і для Одеської області зокрема.

Туристична галузь є стратегічним вектором розвитку області, яка має всі передумови для інтенсивного розвитку внутрішнього та іноземного туризму: Одеська область розташована на півдні України, є найбільшою за площею серед інших областей та має значний туристичний та курортний потенціал. Завдяки особливості економіко-географічного розташування області, сприятливим природно-кліматичним умовам, наявності піщаних пляжів, лікувальних джерел та великої кількості об'єктів культурної спадщини Одещина є цікавою для відвідування [23].

Для розвитку туризму та курортів в Одеському регіоні необхідно розробити заходи та вдосконалити правове регулювання за такими напрямками:

1). У напрямі формування конкурентної економіки територій:

- запровадження спеціального режиму господарювання та інвестиційної діяльності на територіях області за рахунок надання інвесторам податкових пільг та преференцій;
- сприяння розвитку державно-приватного партнерства щодо будівництва та модернізації інфраструктурних об'єктів;
- розроблення та забезпечення реалізації найважливіших для області цільових економічних та туристичних проєктів із пріоритетних напрямів соціально-економічного розвитку;
- забезпечення розвитку транскордонного та міжрегіонального економічного співробітництва;

2). У напрямі зняття інфраструктурних обмежень, розбудови просторово збалансованої виробничої і соціальної інфраструктури:

- розробка схеми планування територій Одеської області, у якій будуть враховані пропозиції щодо комплексного розвитку господарського комплексу, системи розселення, транспортної та інженерної інфраструктури, системи розселення, поліпшення стану навколишнього природного середовища, природно-заповідного фонду, збереження історико-культурної спадщини та розвитку туристичного потенціалу регіону;
- забезпечення розбудови транспортної мережі та туристичної інфраструктури;
- забезпечення реконструкції внутрішньої дорожньої мережі поселень, будівництва чи доведення до рівня європейських стандартів доріг, мостів і штучних споруд, які сполучають приморські населені пункти та адміністративні центри;

3). У напрямі розвитку туристичного потенціалу:

- створення загальнодержавної інформаційної мережі у сфері туризму та курортів, зокрема шляхом розвитку відповідної мережі інформаційних центрів у регіоні;
- забезпечення збереження та підтримки історико-культурної спадщини, виробництва та продажу місцевих продовольчих виробів;
- створення умов для подальшого розвитку сільського та екологічного туризму на території області;
- забезпечення збалансованого використання природних лікувальних та рекреаційних ресурсів, збереження здатності природних комплексів до самовідтворення;
- прокладення нових та облаштування існуючих туристичних, зокрема велосипедних маршрутів поблизу визначних пам'яток історії, культури та архітектури;
- сприяння популяризації територій як туристично-привабливих для відпочинку для зростання туристичних потоків;
- сприяння організації прибережних морських екскурсійних перевезень;
- сприяння транскордонному співробітництву для підтримки розвитку сталого туризму;
- забезпечення доступності об'єктів туристичної інфраструктури для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення;

4). У напрямі забезпечення екологічної безпеки:

- збереження, стале використання та відтворення природних багатств та рекреаційного потенціалу Одеської області;
- проведення протизсувних заходів і заходів із запобігання забрудненню поверхневих вод;
- поліпшення санітарно-гігієнічного та екологічного стану населених пунктів, створення безпечних для життя і здоров'я людини умов

шляхом впровадження сучасних систем збирання, вилучення, переробки та знешкодження відходів, зокрема побутових, а також будівництва систем каналізації;

— недопущення використання земель не за цільовим призначенням, для чого необхідно проведення обліку земель курортно-рекреаційних територій приморських територій області з визначенням земель рекреаційного та оздоровчого призначення [23].

Висновки до 1 розділу

Слід уточнити, що наведені мною дані є актуальними у мирний час. Наразі, коли ведуться повномасштабні бойові дії через агресію ворога, актуальність наведених показників стає сумнівною, але ми, як українці як найсильніша нація, віримо у якнайшвидшу перемогу та відновлення України в повному обсязі за максимально короткий термін.

Повернення до нормальної діяльності нашої економіки, виробництва, туристичної сфери діяльності та повноцінного функціонування країни у благополучній європейській сім'ї є пріоритетним завданням майбутньої повоєнної нашої прекрасної України.

Туристична галузь є стратегічним вектором розвитку області, яка має всі передумови для інтенсивного розвитку внутрішнього та іноземного туризму: особливості географічного розміщення, сприятливий клімат, найбільший морський порт України, курортно-рекреаційний комплекс, транспортна, фінансова та соціально-культурна інфраструктура.

У той же час туристи звертають увагу на значний розбіг між привабливістю природно-рекреаційних ресурсів та забезпеченістю об'єктами туристичної інфраструктури в Одеському регіоні. Має місце явища «тенізації» малого бізнесу у сфері гостинності та туризму, що є перешкодою на шляху її легального розширення та індустріального

розвитку. Як наслідок, у місцевих бюджетах немає достатніх обсягів фінансових ресурсів для інвестування у структурну модернізацію регіонального туристично-рекреаційного комплексу. Раціональне і ефективне використання усіх ресурсів регіону потребує довгострокових програмних заходів, зважених управлінських рішень і ефективних практичних дій. Ці заходи мають бути спрямовані на комплексний розвиток туризму, забезпечення раціонального використання туристичних ресурсів регіону, а також вирішення питань інфраструктурного та інформаційного облаштування туристичних об'єктів.

Ефективний територіальний розвиток туризму на території Одеської області дасть можливість забезпечити вирішення проблем розвитку у таких сферах як:

- підвищення конкурентоспроможності територій області шляхом створення нових туристичних продуктів, збільшення кількості робочих місць у сфері туризму, підвищення рівня зайнятості населення;
- посилення економічної співпраці в регіоні шляхом розвитку туристичної сфери, збереження історико-культурної спадщини, розвитку макрорегіональних інноваційних екосистем;
- просторовий розвиток шляхом виявлення інвестиційно-привабливих територій та територій, що потребують державної підтримки, на підставі результатів аналізу територіальних особливостей з метою створення сприятливих умов для розвитку бізнесу;
- підвищення транспортної та інформаційної доступності до туристичних локацій області;
- підвищення якості довкілля шляхом раціонального управління природними та рекреаційними ресурсами, додержання норм екологічної безпеки та запобігання природним катастрофам;
- активізація міжрегіонального та транскордонного співробітництва, спрямованого на розвиток приморських територій.

РОЗДІЛ 2 ЗАКЛАДИ ВИЩОЇ ОСВІТИ (ЗВО) РЕГІОНУ ЯК ЦЕНТРИ ТЯЖІННЯ ТУРИСТІВ ТА ЕКСКУРСАНТІВ

2.1. Музейна справа: класифікація та профілі музеїв

Музей [25] – культурно-освітній та науково-дослідний заклад, призначений для вивчення, збереження та використання пам'яток природи, матеріальної і духовної культури, прилучення громадян до надбань національної і світової історико-культурної спадщини. «Це установа з постійним місцем розташування, яке служить на благо розвитку суспільства, будучи відкритим для публіки. Музеї набувають, зберігають, вивчають експонати, проводять виставки і презентації з метою навчання, розваги і духовного та матеріального насичення людини», – так звучить визначення зі статуту Міжнародної ради музеїв (International Council of Museums – ICOM [26]). Асоціація музеїв говорить про це дещо по-іншому – музеї представляють для людей свої колекції, з метою викликати натхнення і захоплення, а також навчати. Це установи, які збирають, охороняють і роблять доступними предмети та зразки, які вони зберігають для суспільства.

Щороку 18 травня святкується Міжнародний день музеїв, у який в деяких країнах проводиться Ніч музеїв.

Музей, від латинського «мусеум», яке, в свою чергу утворилося від грецького «музейон» – місця присвяченого Музам, дім Муз –покровительки мистецтв в грецькій міфології. Перший музей з'явився з подачі Птолемея І Сотера як складова комплексу Олександрійської бібліотеки в 280 році до н.е. Його вважають і першим музеєм в першій бібліотеці. Історію сучасного музею прийнято починати з Стародавньої Греції, від грецьких музейонів – храмових комплексів, присвячених музам. Хоча грецький музейон мав мало спільного як соціальний феномен з сучасним музеєм, це був храм, оточений священної гаєм. На честь муз раз в

п'ять років там влаштовувалися загальногрецькі святкування, на яких змагалися поети, співаки, музиканти, танцюристи і т.д. Єдине, що ріднило тодішній музейон з нинішнім музеєм, – це те, що грецькі храми, як і сучасні музеї, були місцем, де збиралися певні цінності. Прикладом є храм Афін в столиці однойменного грецького поліса. Також в музейоні встановлювалися статуї богів, героїв, чим-небудь видатних громадян, накопичувалися скарби і т.д. Іноді музейон, як і інші храми, влаштовували демонстрацію своїх цінностей (власне, споглядання статуй богів та героїв було доступно кожному, який відвідав храм).

Рис.12 Парфенон – храм Афін, як приклад грецького музейону

Основними напрямками музейної діяльності є культурно-освітня, науково-дослідна, інформаційна діяльність, комплектування музейних зібрань, експозиційна, фондова, видавнича, реставраційна, пам'яткоохоронна робота.

Музеї є юридичними особами, крім тих, що створюються і діють при підприємствах, установах, організаціях, навчальних закладах.

Музейна справа [27] – це спеціальна область культурно-просвітницької та наукової діяльності, яка здійснюється музеями щодо комплектування, збереження, вивчення і використання пам'яток природи, матеріальної та духовної культури. Музейна справа уособлює національну музейну політику, музеєзнавство та музейну практику. Це такий вид

діяльності, що включає комплектування, облік, зберігання, охорону, вивчення та використання музеями культурної спадщини країни і рефлексію цих процесів. Музейна справа об'єднує музейну політику (музейне законодавство, музейне будівництво, організацію управління музеями), музеєзнавство, музейну практику (науково-фондову, експозиційну та науково-просвітницьку роботу).

Музейний світ розвивався в часі і просторі, адже саме виникнення музею могло статися лише на певному етапі освоєння людством простору та часу.

Музей – це скриня зі скарбами, цінне сховище пам'яті, що захищає цивілізацію. Музей перетворює ворогів в експонати. Так, античні статуї тепер не чужі боги, а красиві предмети мистецтва. Ворожа річ вирвана з контексту і закрита в музеї. Дзеркало кожної культури відображає чуже сприйняття самих себе. Дзеркало відображає той світ, який був, але і ми справжні також віддзеркалюємося в ньому, і саме тому музей – найкраще місце для діалогу культур. У музею є дві родових ознаки. Музей – це місце, де зберігаються справжні предмети, вилучені з повсякденного життя з метою їх збереження, вивчення і передачі з покоління в покоління. Але цього визначення недостатньо, оскільки під нього потрапляють також архіви та бібліотеки. Від них музей відрізняється способом пред'явлення закладеного матеріалу. Музей – це тип мови або тексту. Він розповідає деяку історію, але не словами, а предметами. Ідеальна музейна експозиція не потребує етикеток із надписами, тому що відвідувачеві все ясно з самих предметів.

Музей – порівняно пізнє явище. Музеї в сучасному розумінні з'явилися на рубежі XVIII-XIX століть. У XVIII столітті публічні музеї стали невід'ємною частиною суспільного життя багатьох країн Європи. У 1750 році в Парижі картини в палаці Palais de Luxembourg були два дні на тиждень дозволені для показу публіці (в першу чергу для студентів і діячів

мистецтва). Пізніше вони були передані в колекцію Лувру, де знаходяться експонати з особистого зібрання короля Франциска I XVII століття.

Першим музеєм нового типу був Британський музей в Лондоні (відкритий в 1753 році). Для його відвідування потрібно було спочатку письмово зареєструватися. За часів Французької революції і під її впливом Лувр (відкритий в 1793 році) став першим великим суспільним музеєм.

Рис.13 Британський музей в Лондоні та Лувр у Парижі
– приклади перших музеїв нового типу

А ось колекціонування – це куди більш давня історія, говорити про тематичні колекції можна вже починаючи з епохи Ренесансу. Спочатку це були просто домашні колекції, потім вони стали публічно пред'являтися, а пізніше з'явилися кунсткамери, кабінети рідкостей, древлехранилища. Їх власники особливо не прагнули ні розташовувати експонати привабливим чином, ні хоч як-небудь їх пояснювати. Того, що вони існують і зібрані воєдино, вже було достатньо, щоб викликати здивування, схвилювати зіткненням з невідомим.

В епоху Просвітництва з'явилася наукова систематизація. Це і стало точкою народження музею. Тому перша модель музею – просвітницька. В цю модель закладено принцип наукової класифікації об'єктів. Далі музеї почали ділити «за типами громадського використання: на науково-дослідні, науково-просвітницькі та навчальні. Але при всіх розходженнях можна сказати, що всі вони належать до однієї моделі музею, яку можна назвати

дидактичною, тобто ту, яка повчас. В її основі лежить механізм збереження та трансляції знань.

Тим часом розвивалася й інша модель музею, висхідна в своїй основі до ренесансних мистецьких колекцій – це гедоністичний музей, куди приходять не стільки отримувати знання, скільки милуватися та насолоджуватися. Спочатку ця модель зустрічалася виключно серед художніх музеїв. Наприклад, музей «Інзель Хомбройх» в Німеччині. Острів, лабораторія, музей, природа, культура, стара цегла, будинки-скульптури – це острів в метафоричному сенсі, тому що тут все відбувається не так, як у повсякденному житті. Там в спеціально побудованих павільйонах розміщені живопис, скульптури і графіка – розміщені без будь-якого порядку і без етикеток. Навколо розбиті сади, дзюрчать струмочки, співають пташки, причому це штучно створений ландшафт. Людина входить до павільйону та бачить картину, а поруч з нею відкриті двері, і в цих дверях пейзаж, спеціально створений, і можна порівняти за силою враження з живописом. І глядачеві стає все одно, що перед ним: Рембрандт, японська графіка або картина сучасного художника. Він просто насолоджується, отримує задоволення від споглядання.

Science Art («Наукове мистецтво», сайнс-арт) [28] – вид сучасного мистецтва, де художники використовують досягнення науки. Це область сучасного мистецтва на стику художнього і наукового, творчого та технологічного. Твори «наукового мистецтва» мають під собою серйозну дослідницьку базу, спираючись на досягнення вчених, але також звертаються до емоцій, дозволяючи не тільки осмислити, а й відчутти науку. Можна сказати, що це художній спосіб презентації наукових даних і винаходів, які набувають в презентації естетичну цінність.

З поширенням Science Art риси гедоністичного музею стали набувати також музеї природно-наукові та науково-технічні. На практиці дидактична та гедоністична моделі музеїв рідко зустрічаються «в чистому вигляді». Найчастіше мова йде про їх поєднанні в різних пропорціях.

Музеї збирають та піклуються про об'єкти наукової, художньої чи історичної важливості і представляють їх для перегляду публіки на виставках. Виставки бувають постійними або тимчасовими. Великі музеї розташовані у великих містах по всьому світу, а маленькі місцеві музеї працюють в менших містах. Більшість музеїв пропонує програму та розваги для всіх типів відвідувачів, включаючи дітей і дорослих, вони можуть бути цікаві представникам різних професій. Програми для гостей музею можуть бути розроблені у вигляді лекцій або семінарів, що проводяться експертами, фільмів, музичних або театральних вистав або технологічних демонстрацій. Предметом багатьох музеїв є різноманітні релігії. Незважаючи на те, що практично у всіх музеях заборонено чіпати експонати руками, зараз з'явилися інтерактивні артефакти та голограми, яким нічого не буде, якщо ви вирішите наблизити руку. Сучасні тенденції в музеології розширили спектр об'єктів, які представляються у вигляді інтерактивних виставок, з метою підібрати оптимальний набір матеріалів для кожного відвідувача. З розвитком всесвітньої мережі «Інтернет» збільшилася кількість віртуальних виставок, тобто веб-версій виставок, які відображають картини та звуки.

Музеї зазвичай відкриті для різноманітної публіки і іноді стягують плату за вхід. У деяких музеях вхід безкоштовний, або в особливі дні, або цілий рік. Музеї зазвичай ґрунтуються не для того, щоб з них отримували вигоду, на відміну від галерей, основна мета яких – продати картини. Згідно типу власності існують державні, недержавні та приватні сімейні музеї.

Дизайн музеїв багато в чому залежить від їх типу та від тих цілей, які несе експозиція. На відміну від картинних виставок в історичному музеї експонати розташовані в хронологічній або логічній послідовності. Існують такі музеї, де практично нічого не виставляється. Наприклад обсерваторія Гріффіт в Лос-Анджелесі, але розповідь про ці артефакти залишає враження на довгий час.

Розвиток музейної мережі веде до ускладнення класифікацій. Однак до сих пір основною класифікацією залишається класифікація музеїв за профілем.

Профіль музею [29] – ставлення музею до профільної дисципліни, комплексу наук, виду мистецтва, галузі культури або виробництва. Може також мати територіальні, хронологічні межі, в яких музей документує соціальні феномени (наприклад, Музей нового мистецтва відноситься до групи художніх музеїв, але при цьому обмежений у своїй діяльності збиранням предметів тільки сучасного мистецтва, класичне мистецтво, прикладне – для нього непрофільні).

Розвиток науки, культури та виробництва призводить до виділення нових профільних дисциплін, сфер культури, нових галузей, що відповідно відбивається і на класифікації за цією ознакою – профільних груп стає все більше. Профільна класифікація ділить музеї на великі групи, які в свою чергу можуть бути розділені на більш вузькі підгрупи. Згодом ці підгрупи можуть перетворитися в нову профільну групу музеїв.

За своїм профілем музеї поділяються на такі види:

- ◆ історичні – наукові установи, які здійснюють збір, зберігання, вивчення і популяризацію пам'яток матеріальної та духовної культури, що відображають розвиток людського суспільства. Вони мають або широкий історичний профіль - загальноісторичні музеї (музеї історії країни, республіки, міста та ін.), або їх профіль відповідає спеціальним історичним дисциплінам (археологічні музеї, етнографічні музеї), самостійним галузям історичної науки (військово-історичні музеї), а також історіко-археологічні, історико-художні, історико-архітектурні, історико-культурні музеї;

- ◆ військово-історичні музеї здійснюють збирання, зберігання, вивчення і експонування зброї, предметів військової техніки і спорядження, військових прапорів, реліквій і документів, пов'язаних з військовою історією. Відомі різні типи військово-історичних музеїв: загального характеру, галузеві (артилерійські, військово-морські та ін.), Меморіальні, музеї-пам'ятники, замки-фортеці, військові та навчальні. Крім того, в деяких історичних, краєзнавчих, національних і художніх музеях є великі військові колекції;

◆ археологічні краєзнавчі – музеї, що здійснюють збір, зберігання, вивчення і популяризацію древніх і середньовічних пам'ятників матеріальної культури і мистецтва. Об'єктами їх діяльності є документація презентація історичного, природного та культурного розвитку певного населеного пункту або географічного регіону. Основними фондами такого музею є пов'язані з історією цього регіону експонати, в числі яких можуть бути, наприклад, археологічні знахідки, твори мистецтва або ремесла, документи і образотворчі матеріали, що фіксують історичні події, що відбувалися в цій місцевості, предмети побуту, меморіальні предмети, пов'язані зі знаменитими земляками, матеріали, що відображають економічний і технічний розвиток краю, і т.д.;

◆ заповідники та природничі музеї - різновид музеїв під відкритим небом, до складу яких крім експозицій входять архітектурні, історичні та природні пам'ятки, важливі для збереження історико-культурної та природної спадщини країни або регіону. З метою захисту цих пам'яток держава додатково наділяє такі музеї правовим статусом заповідника, що передбачає особливі режими збереження і використання включених в них територій і об'єктів;

◆ літературні – музеї літературної спадщини, історії літератури і літературних процесів;

◆ художні – дослідні та науково-просвітницькі установи мистецтвознавчого профілю, що здійснюють комплектування, експонування, зберігання, вивчення, реставрацію та популяризацію творів образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва;

◆ мистецькі – музеї, чия колекція і виставкові практики ґрунтуються на творах мистецтва, в тому числі і сучасного;

◆ меморіальні – музеї, присвячені видатним історичним подіям, державним, політичним, громадським і військовим діячам, діячам науки, літератури і мистецтва. Створюються вони зазвичай на базі охоронюваних

державою пам'ятних комплексів: територій, на яких відбувалися події; будинків, садиб, квартир, пов'язаних з життям і діяльністю видатних діячів, колекцій меморіальних музейних предметів. На основі ансамблів, комплексів пам'яток та окремих пам'яток природи, історії, культури та територій, що становлять особливу історичну, наукову і культурну цінність, можуть створюватись історико-культурні заповідники, музеї-заповідники, музеї під відкритим небом, меморіальні музеї-садиби;

- ◆ етнографічні – наукові установи, які здійснюють збір, зберігання, вивчення і популяризацію колекцій, що характеризують культуру і побут, соціальні відносини і суспільний лад різних народів;

- ◆ технічні та науково-технічні – музеї, присвячені демонстрації наукових відкриттів, досягнень, експериментів і популяризації науки. Традиційні музеї науки орієнтовані на статичне експонування предметів, пов'язані з природною історією, палеонтологією, геологією, промисловістю і т. д. Сучасним трендом є збільшення різноманітності вибору тим, в тому числі включення експонатів, що представляють цікаві наукові явища і інтерактивного компонента. Багато сучасні музеї науки включають демонстрацію технічних досягнень, і, таким чином, є також науково-технічними музеями.;

- ◆ галузеві – музеї, зібрання яких демонструють історію розвитку і сучасні досягнення певної галузі. Експозиція ділиться на галузеві (безпосередні експонати на тему експозиції музею) і художньо-галузеві експонати (тематичне оформлення). Бувають галузеві музеефеціровані виробництва. Філії великих музеїв – підрозділи музеїв, які швидше отримують популярність і складаються в уже налагодженої структурі великого музею, що спрощує його існування з точки зору економіки та реклами. Різні філії одного музею можуть перебувати в різних містах і навіть країнах, є можливість проводити одну і ту ж виставку в різних місцях по черзі. Великий плюс для відвідувачів.

Класифікації музеїв.

Класифікація музеїв – це їх угруповання за ознаками, істотним для організації і розвитку музейної мережі і для здійснення музейної діяльності. Сучасне музеєзнавство знає кілька систем класифікації музеїв: за масштабами діяльності (музеї центральні, регіональні, місцеві); за формою власності (державні, відомчі, громадські, приватні); по адміністративно-територіальною ознакою (республіканські, крайові, обласні, міські, районні тощо).

Одним з найважливіших критеріїв класифікації музеїв є профіль музею, тобто спеціалізація. Спеціалізація музею визначається його зв'язком з конкретною тематикою. У кожного профілю музею, свій фонд інформації та експонатів.

Музеї однієї спеціалізації об'єднуються в профільні групи, що були описані вище. Потім профільні групи можуть ділитися на більш вузькі. Так само музеї поділяються за типами [29, 30]. Наприклад по типу громадського призначення музею:

- науково-дослідні музеї – такі музеї функціонують при науково-дослідних інститутах і академіях. Їх фонди використовуються в наукових цілях, експозиція в першу чергу орієнтована на фахівців даної сфери;
- науково-освітні – займаються дослідницькою роботою, але орієнтовані на масового відвідувача. Культурно-освітні цілі;
- дитячі – орієнтовані на дитячу аудиторію. Експонати підібрані з метою зацікавити дитину. А інтер'єр музею цікавий і приємний дитячій психіці. У такому музеї можуть проводитися дитячі заняття в гуртках, майстер-класи на тему музейної експозиції, ігри. Все, щоб привернути увагу дитини до вивчення інформації;
- навчальні – спрямовані на цікавий, наочний і захоплюючий процес навчання, загального розвитку, підготовки кадрів. Розташовуються зазвичай при навчальних закладах. Крім екскурсійних переглядів і вільного вивчення музейного простору, в таких музеях проводяться лекції, з

використанням музейних предметів. Кінопокази, розвиваючі ігри та багато іншого;

— тимчасові музейні експозиції – експозиція, яка подорожує по всьому світу. Кілька місяців такий музей знаходиться в одному місті, наступні місяці в іншому. Для таких музеїв важливо продумати мобільне виставкове музейне обладнання, яке буде не складно перевозити і монтувати на новому місці, і при перевезенні це обладнання не втратить зовнішній вигляд.

— Віртуальні – музеї, що існують у глобальній інформаційно-комунікаційній мережі інтернет завдяки об'єднанню інформаційних і творчих ресурсів для створення принципово нових віртуальних продуктів: віртуальних виставок, колекцій, віртуальних версій неіснуючих об'єктів та ін. Склалися три види віртуальних музеїв: віртуальні експозиційні галереї чи окремі тематичні виставки, що є цифровими аналогами реальних експозиційних залів, колекцій та виставок відповідного музею (вони репрезентовані на веб-сайті цього музею); віртуальні музеї «другого покоління», створені шляхом суміщення масштабних міжмузейних колекцій та експозиційних галерей; такі музеї поєднують у собі цифрові зображення реальних пам'яток, що зберігаються й експонуються у сотнях різних музеїв, розкиданих по всьому світу; музеї віртуального мистецтва (net-art). Net-art - це комп'ютерне мистецтво, його твори створені в інтернеті спеціально для користувачів інтернету. За своєю суттю, net-art-творіння - це сукупність візуальних та акустичних образів, анімації, тексту, графіки, алгоритмізованої естетичної взаємодії різного роду додатків і програм, що втілюють авторський задум[6]. Віртуальний музей - самий місткий вид музею. На просторах інтернету, в віртуальному музеї, можливо об'єднати експозиції музейних матеріалів неймовірних обсягів. На найрізноманітніші теми, з різних міст, все в одному місці. Такий музей не вимагає приміщення, але необхідна велика робота комп'ютерних майстрів, програмістів, дизайнерів. Такий музей може здивувати, може нести корисну і цікаву інформацію, його можна відвідати з будь-якого місця, хоч лежачи в ліжку.

Але віртуальний музей не може так вразити, як грамотно спроектована жива музейна експозиція, а тим більше інтерактивна експозиція. Віртуальний музей, ідеальне доповнення великого музею. Можна оживитися погади від відвідування музею або ж вивчити відділи, які хочеться побачити в живу.

— культурні центри – об'єднання окремих галузей знань, наук і світу мистецтва. З метою подолати культурну роз'єднаність, зблизити різні соціальні групи. В такому культурному центрі зібрано разом все, що становить загальне уявлення про культуру і різні засоби залучення до неї людей. Екскурсії, книги, художнє мистецтво, інсталяції, виставки, інтерактивне забезпечення, кінозали, комп'ютерні класи, театри, лекції, навчальні гуртки, курси з різних тематик. Розважальні програми і постійні тимчасові виставки, змінюють один одного. У загальній доступності інформація в будь-якому вигляді, картини, ноти, слайди, кіно. Такий центр зазвичай не можливо обійти повністю за один день і хочеться туди повертатися. Існують навіть міста музеї. У парку на північно-східній околиці Парижа є місто науки і техніки Ла Віллет, що відкрився в 1986 році. Прикладом культурного центру може служити, наприклад, «Національний центр мистецтва і культури імені Жоржа Помпіду», що відкрився в Парижі в лютому 1977 року.

Всі типи музеїв перетинаються між собою, тобто науково-дослідний музей може бути і навчальним і інтерактивним музеєм в одному. Немає суворої класифікації за типами громадського призначення.

Ще музеї поділяються на музеї колекційного типу і музеї ансамблевого типу:

◆ Музеї колекційного типу – традиційне зібрання письмовий, образотворчих, речових матеріалів відповідають профілю музею;

◆ Музеї ансамблевого типу – пам'ятники архітектури, скульптури, інтер'єри, прилеглі території, природне середовище. Зазвичай такі музеї називають - музей-квартира, музей під відкритим небом, музей-майстерня, палац-музей, будинок-музей, музей-заповідник (Екомузей).

На території, відведеній для музею, забороняється діяльність, що суперечить його функціональному призначенню або може негативно впливати на стан зберігання музейного зібрання, а також інша діяльність, яка є несумісною з діяльністю музею як закладу культури. На цій території згідно з статутом музею може бути виділено зони:

- заповідна — для зберігання і охорони найцінніших історико-культурних комплексів і окремих об'єктів;
- експозиційна — для стаціонарного демонстрування великогабаритних музейних предметів і використання в культурно-пізнавальних цілях;
- наукова — для проведення науково-дослідної роботи;
- рекреаційна — для відпочинку та обслуговування відвідувачів музею;
- господарська — для розміщення допоміжних господарських об'єктів.

Зараз і в Європі і в Америці поширилися науково-освітні центри, які іноді помилково називають музеями. Це інтерактивні майданчики вивчення природних явищ, законів природи і т. д. Американці називають їх Експлораторіум — від англійського *explore* — «досліджувати».

Музеї теж прагнуть до інтерактивності, але мають ряд обмежень, пов'язаних з необхідністю зберегти справжній предмет. Найбільше обмежень в художніх музеях, в природничо-наукових їх менше, але вони теж є. Експлораторіуму простіше: щось зламалося - можна замінити новим, оскільки об'єкт показу не володіє історико-культурною цінністю.

2.2. Музеї ЗВО Одеського регіону

При деяких одеських ЗВО (а вони існують з кінця 19 ст.) працює кілька музеїв. Туристи туди ніколи не заглядають: такі музеї себе не рекламують, матеріалів про них важко знайти в інформаційних туристичних довідниках, та й гіді рідко їх згадують на екскурсіях, а даремно. Колекції одеських наукових музеїв вражають

Спробуємо розглянути трохи докладніше про ці музеї.

1. Одеський Палеонтологічний музей – відкрито в 1865 році, один з 10 кращих палеонтологічних музеїв світу. Його колекція вражає своєю повнотою і надзвичайно рідкісними експонатами, які можна побачити тільки в декількох місцях за кордоном [31].

Музей розташований на території Одеського національного університету імені Іллі Мечникова. Експозиція Палеонтологічного музею складається з майже 60 ти-сяч експонатів з усіх куточків України та світу, розташованих на 500 квадратних метрах. Екскурсія по музею починається з огляду діорами «Розвиток життя на Землі». Вона складається з 15 секцій. Кожну з них проілюстрували формами організмів, характерних для того часу. Єдиний заморський екземпляр тут - скелет дінорніса з Нової Зеландії, триметрової птиці, яку винищили маорі приблизно триста років тому. Крім Одеси, такий кістяк можна побачити хіба що в новозеландському і британському музеях. Дуже детально в цьому залі представлені етапи еволюції хоботних. Найбільший з експонованих тут скелетів належить мамонтові, хоча не всі кістки є справжніми, деякі з них – це гіпсові зліпки, а череп виконаний з пап'є-маше. Крім хоботних, в залі можна побачити тварин, що мешкали в околицях сучасної Одеси пліоценового верблюда і печерного ведмеда. Останньому - 52 тисяч років. Особливу увагу варто приділити підземному палеонтологічному заповіднику, який можна назвати кладовищем вимерлих хребетних з карстових печер Одеси. Тут також є скелети доісторичних гігантів - мезозаврів, іхтіозаврів, мамонтів.

2. Зоологічний музей – найдавніший музей Одеси, а його колекція сформована завдяки особистим зборам університетського професора Олександра Нордмана. З того часу фонди значно розширилися завдяки роботі співробітників музею, а також численним подарункам від різних установ і дослідників [32].

Музей відкрили в 1865 році, одночасно з Рішельєвським ліцеєм (нинішнім університетом Каразіна). Свої перші експонати він отримав

завдяки експедицій зоолога і палеонтолога Олександра Нордмана. Це були кістяки тварин і колекція комах. Ілля Мечников також зробив для музею подарунок - збори людських черепів.

Музей розташовується в будівлі біологічного факультету Одесько-го національного університету імені І.І. Мечникова, де займає 3 експозиційних зали загальною площею 1000 кв. м. У зоологічному музеї зберігається 56 тисяч різних експонатів, з яких 7,5 тис. експонатів виставлено в експозиції. Серед найцінніших можна побачити: скелети великих хребетних тварин, відтворених з дотриманням усіх деталей, зокрема скелет кита в повному розмірі; знамениту антилопу Брежнєва, отриману генсеком в подарунок від прем'єр-міністра Індії, її подарував генсеку Джавахарлал Неру. Але в дорозі тварина загинула і його вивантажили в Одеському порту; величезну колекцію лисячих черепів; скелети риб і морських тварин (акул, морського диявола, риби-місяця, отруйної риби фугу, величезного тунця).

Рис.14 Експонати палеонтологічного та зоологічного музеїв Одеси

3. Геолого-мінералогічний музей Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова є одним з найстаріших музеїв Одеси і Одеської області. Його фонди налічують понад 10 тис. Зразків мінералів і гірських порід, що відбивають речовинну сполуку Земної кори, дна Світового океану, навколосонячного простору [33].

Історія музею починається з колекцій Рішельєвського ліцею, на ба-зі якого в 1865 р. був відкритий Новоросійський імператорський університет.

Після розформування в 1921 Кабінет відновив свою діяльність в 1933 р. і отримав статус петрографо-мінералогічного музею.

В даний час основу експозиційної частини музею становлять систематичні колекції мінералів і гірських порід. Окремо представлені тематичні експозиції з кристалографії, генетичної мінералогії, онтогенії мінералів, геохімії мінералів.

4. Музей рідкісної книги – наймолодший з наукових музеїв – заснований в 1979 р. на базі і в будівлі наукової бібліотеки Одеського національного університету. Колекція налічує близько 100 тис. ізданій [34]. Одне з основних напрямків діяльності Музею книги НБ ОНУ – ви-ставка і екскурсійна робота. Серед експонатів музею – шедеври західноєвропейського і вітчизняного книгодрукування.

5. Музей анатомії людини Одеського національного медичного університету. Музей є одним з кращих у своїй сфері діяльності музеїв України. Його відкриття відбулося в 1902 році, і експозиція складалася з експонатів Московського Університету. З часів колекція музею почала регулярно поповнюватися макропрепарати, що надавалися одеськими патолого-анатомами. На даний момент в музеї знаходиться понад 3500 медичних експонатів, що допомагає студентам поглиблено вивчати патологічну анатомію [35].

Серед експонатів одних тільки черепів близько 100 штук, кілька десятків людських скелетів - представників різних народів і рас. Тут навіть є фрагменти людських тіл, знайдених під час археологічних розкопок на єгипетських пірамідах. Особливо вражають експонати людських органів, схильних до різних захворювань, найпопулярнішим з них є експонат, що складається з легких курця і людини, що не курила – помітна реальна різниця.

6. Музей історії академії (Одеського технологічного інституту харчової промисловості ім. М. В. Ломоносова) [36] – хоч і не є науковим музеєм, але не згадати про нього в даній роботі просто неможливо, тому що

музей відіграє важливу роль у вихованні і навчанні студентів, а також у розвитку музейної справи Одещини. У 2003 році він став переможцем обласного огляду музеїв навчальних закладів Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.

У травні 2011 року Одеський обласний гуманітарний центр позашкільної навчання і виховання оголосив подяку тодішній Одеській національній академії харчових технологій за розвиток музейної справи Одещини.

Рис.15 Головний корпус ОНТУ; приміщення Музею історії ОНТУ

Значну роботу по вихованню студентів проводить музей академії – навчально-виховний центр, який сприяє вихованню у студентів розуміння ролі і значення обраної спеціальності, знання історії академії і своєї країни, почуття глибокої поваги до всіх засновників і вчених академії.

Щорічно проводяться планові лекції-екскурсії для всіх студентів перших курсів. Музей спільно з Спілкою випускників академії бере участь в організації та проведенні зустрічей з випускниками минулих років.

Музей проводить роботу по профорієнтації молоді, учнів шкіл та технікумів, бере участь в організації та проведенні «Днів професії», «Днів кафедр» та інших подібних заходів, підтримує тісний контакт з Радою ветеранів війни і праці.

За рік музей відвідують понад 1500 чоловік.

В Одесі знаходиться один з найстаріших навчальних закладів – Одеський національний технологічний університет, заснований 20 жовтня 1902 року як Одеська школа борошномелів. Для неї було побудовано спеціальне приміщення з обладнаними майстернями, актовим залом і професійним викладацьким складом. За довгі роки існування ця школа, долаючи різні труднощі, переросла в університет, розвиток якого тісно пов'язаний з історією Одеси та її промислової інфраструктури.

У наступному пункті 2.3 нашої роботи ми детальніше представимо історію Одеського національного технологічного університету (ОНТУ).

7. Навчально-наукова лабораторія «Музей обчислювальної техніки та інформатики», яка знаходиться у Навчально-науковому інституті холоду, кріотехнологій та екоенергетики ім. Мартиновського В.С. [37].

Інститут є структурним підрозділом ОНТУ. Провідний навчальний заклад Одеси у галузі холодильних технологій та енергетики. До 2012 року був самостійним вищим навчальним закладом та називався Одеською державною академією холоду, яка наказом ректора від 31 травня 2012 року увійшла до складу Одеської національної академії харчових технологій як інститут.

Навчально-наукова лабораторія «Музей обчислювальної техніки та інформатики» створена для проведення лабораторних занять, що поєднують і доповнюють теоретичну і практичну підготовку студентів; виконання науково-дослідних робіт зі студентами, а також для проведення екскурсій для учнів закладів загальної середньої освіти в рамках профорієнтаційної роботи.

Заклад є навчально-науковим підрозділом факультету Інформаційних технологій та кібербезпеки (ФІТК) при кафедрі «Комп'ютерної інженерії».

Основним завданням навчально-наукової лабораторії «Музей обчислювальної техніки та інформатики», є проведення лабораторних занять «Архітектура комп'ютерів», «Комп'ютерні системи», «Периферійні пристрої» та ін., виконання науково-дослідних робіт з особами, що

навчаються, а також проведення екскурсій для учнів закладів загальної середньої освіти в рамках профорієнтаційної роботи ФІТК.

Функції навчально-наукової лабораторії:

- Проведення лабораторних занять, самостійної роботи осіб, що навчаються.
- Підтримка в робочому стані, ремонт та поновлення обладнання, експонатів.
- Проведення екскурсій для організованих груп учнів закладів загальної середньої освіти в рамках профорієнтаційної роботи ФІТК.
- Керування науковим гуртком «Історія сучасних комп'ютерів».
- Дослідження архітектури комп'ютерів, багатопроцесорних комп'ютерних систем, периферійних пристроїв.

2.3. Історичний опис

Одеського національного технологічного університету (ОНТУ)

Одеський національний технологічний університет (ОНТУ) [38] – один з найбільших ВНЗ Одеси і України, якому присвоєний IV рівень акредитації. За більш 100-річну діяльність підготував понад 60 тисяч фахівців, серед яких близько 2 тисяч випускників — громадяни з 75 країн світу.

ОНТУ заснований 20 жовтня 1902 року як Одеська школа борошномелів. Першим директором школи призначили професора Володимира Кнабе, що прибув з Харкова.

Першим і єдиним у країні вищим навчальним закладом зернопереробного профілю став технікум технології зерна й борошна, відкритий 22 червня 1922 року на базі Одеського млиново-технічного училища. 1922 року керуючим технікуму був призначений видатний фахівець, інженер-борошномел, професор К. А. Богомаз та керував ним до 1929 року.

До викладацького складу технікуму входили відомі фахівці-професори К. И. Дебу (органічна хімія), В. Н. Пінегин (гідравліка й гідравлічні установки), А. І. Приббе (теплотехніка), І. Л. Сербінов (мікробіологія). Навчальні заняття проходили в будинку колишнього млиново-технічного училища (вул. Московська, 24). В 1924 році технікум тимчасово перебуває в будівлі гімназії Файга (вул. Щепкина, 5).

В 1925 році колектив технікуму поповнився висококваліфікованими фахівцями борошномельної справи професорами В. Я. Гіршсоном, Л. В. Мінаєвим, Г. Д. Домбровським і іншими. В 1928 році технікум був перетворений в Одеський політехнікум технології зерна й борошна із трьома факультетами: технологічним, механічним і хлібопекарним. У складі викладачів були професори К. А. Богомаз, В. Я. Гіршсон, Н. Н. Васильєв, Б. А. Николаїв, Н. Н. Зарембо-Падичанский, А. І. Приббе, кваліфіковані викладачі: П. Г. Демідов, Н. И. Озолін, Г. Д. Домбровський, К. М. Панченко й інші.

Політехнікум в 1929 році був реорганізований в інститут технології зерна й борошна імені Й. В. Сталіна. Його директором став молодий інженер Л. М. Ланда. В інституті функціонувало п'ять факультетів: технологічний, механічний, хлібопекарний, комбікормовий і інженерно-організаторський. У 1930-1931 роках були створені хімічний факультет, вечірній інститут, заочний сектор, екстернат (заочний факультет) і курси підвищення кваліфікації технічних працівників.

Пам'ятник студентам та викладачам ОНАХТ, загиблим під час Німецько-радянської війни

В 1938 році інститут очолив його випускник 1931 року, к.т.н. доцент С. М. Золотарьов. В 1938 році до аспірантури було прийнято 19 осіб. На початок 1940/41 навчального року в інституті навчалось 845 студентів (навчання велося українською та російською мовами). Викладачів було 157 осіб, з них 4 професори й 30 доцентів.

Найважливішою віхою в історії інституту став 1969 рік. У результаті реорганізації двох одеських вищих навчальних закладів – Одеського технологічного інституту (ОТІ) і Одеського інституту харчової й холодительної промисловості (ОІХХП) був утворений фактично новий, найбільший у країні інститут харчового профілю. В 1970 році Рада Міністрів України перейменувала новий інститут в Одеський технологічний інститут харчової промисловості ім. М. В. Ломоносова. У такій якості інститут проіснував до 20 листопада 1994 року, коли йому був присвоєний статус Академії. Із цього часу виш став іменуватися – Одеська державна академія харчових технологій (ОДАХТ).

Назви вишу у різні роки:

- Одеська школа борошномелів (1902);
- Одеське млиново-технічне училище (1909);
- Технікум технології зерна та борошна (1922);
- Одеський політехнікум технології зерна та борошна (1928);
- Інститут технології зерна та борошна імені І. В. Сталіна (1929);
- Одеський інститут інженерів борошномельної промисловості та елеваторного господарства (1939);
- Одеський технологічний інститут харчової промисловості ім. М. С. Ломоносова (1970);
- Одеська державна академія харчових технологій (1994);
- Одеська національна академія харчових технологій (2003);
- Одеський національний технологічний університет (2022).

Корпуси і кампуси

9 навчальних корпусів, обчислювальний центр, Інститут культури та мистецтв, студентський клуб, науково-технічну бібліотеку, 6 читальних зали, 8 гуртожитків, кафе, буфети, сучасний спортивний комплекс зі спортивними залами та плавальним басейном, санаторій-профілакторій, спортивно-оздоровчий табори на березі Чорного моря, в Одеській області та у селищі Саврань.

З серпня 1997 року, відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України, Одеський механіко-технологічний технікум Міністерства заготівель УРСР перейшов до складу Міністерства освіти і науки України та продовжив свою діяльність в якості структурного підрозділу Одеської державної академії харчових технологій. У 1998 році в технікумі відкрито підготовку молодших спеціалістів за спеціальністю «Виробництво м'ясних продуктів», а у 2000 році за спеціальностями — «Виробництво молочних продуктів» і «Бродильне виробництво і виноробство». Від 4 жовтня 2017 року — Механіко-технологічний коледж ОНАХТ.

Нагороди та репутація.

Міністерство аграрної політики України визначило Одеську національну академію харчових технологій провідним профільним вищим навчальним закладом України з підготовки фахівців для харчової та зернопереробної промисловості, а також провідним науковим центром з дослідження проблем зберігання і переробки зерна, створення нових продуктів функціонального і оздоровчого харчування (лист Мінагрополітики України № 37-18-1-15/4375 від 20.03.2009 року). За значні здобутки у справі підготовки висококваліфікованих фахівців і наукові досягнення колектив ОНАХТ нагороджений Грамотою Кабінету Міністрів України (2007 рік). У 2011 році за загальним рейтингом найкращих ВНЗ України «Компас-2011» (за оцінкою роботодавців) академія посіла 7 місце. У 2012 році журналом «Гроші» опубліковано зарплатні рейтинги українських вузів, з економічних спеціальностей ОНАХТ посіла 25 місце, а з технічних спеціальностей — 10 місце [39].

Висновки до 2 розділу

Музей — грандіозна пам'ятна книга людства.

Музей — це охоронець пам'яті. Пам'ять про минуле кожної людини — це сила та міць держави, майбутнє країни.

Історія – це світ невичерпного багатства. У ній втілені не тільки різноманіття навколишньої нас дійсності, а й сама людина з його почуттями, думками, переконаннями. Стикнувшись з епохою минулих років, розкрити її таємниці, перейнятися відчуттями минулих часів допомагає нам музей. В історичних експонатах живе і відбивається краса всього доступного людині світу, яка безперервно, творчо створює, заново відкриває людство кожної історичної епохи.

Під музейним світом розуміється частина культурного простору, в якому функціонують об'єкти історії, культури, природи, визнані суспільством цінними і такими, що підлягають збереженню й передачі майбутнім поколінням як матеріалізованого культурно-історичного досвіду. Музейний світ охоплює не тільки підлягаючи збереженню та включенню в сучасну культуру об'єкти, але і всю сукупність установ, людей, ідей, що виконують ці завдання. У процесі включення об'єктів в сучасну культуру, їх актуалізації, в рамках музейного світу формується особлива історико-культурне середовище, яке активно впливає на культуру сьогодення та майбутнього.

РОЗДІЛ 3 ЕКСКУРСІЙНА ПРОГРАМА ДЛЯ ГОСТЕЙ ОНТУ ПІД ЧАС КОНФЕРЕНЦІЙ ТА ТРЕНІНГІВ

3.1. Опис локацій маршруту (партнерів ОНТУ)

У екскурсії, що розробляється нами для гостей Одеського національного технологічного університету заплановано відвідування кількох об'єктів. Ці об'єкти вибрані тому, що вони є партнерами ОНТУ.

Партнерство це склалося протягом довгих років, і пов'язане з науковими, технологічними, а також фінансовими розробками та співпрацею між університетом та підприємцями.

Отже, зараз ми опишемо відвідувані екскурсантами локації майбутнього екскурсійного маршруту. Сам маршрут та його подробиці ми опишемо у пункті 3.2 цього розділу нашої роботи.

1). ОНТУ (адреса: Одеса, вул.Канатна, 112). Опис університету ми робили продовж написання роботи.

2). Інститут виноградарства і виноробства ім. В.Є.Таїрова Національної академії аграрних наук України [40] (адреса: вул. 40-річчя Перемоги, 27, Таїрове, Одеська область) – головна науково-дослідна установа в галузі виноградарства в Україні. Наукова діяльність розпочата у 1905 р. зі створення першої в державі наукової дослідної установи «Виноробної станції виноградарів та виноробів». Засновником станції був видатний фахівець в галузі виноградарства і виноробства Василь Єгорович Таїров.

У 1931 р. станція була реорганізована в Український науково-дослідний інститут виноградарства і виноробства з мережею опорних пунктів. У 1977-1985 рр. інститут входив до складу Науково-виробничого об'єднання з виноградарства і розсадництва Головлісгоспрому УРСР, а з 1990 р. – Української академії аграрних наук.

21 листопада 2003 р. за значні здобутки в комплексних наукових дослідженнях Інституту надано статус Національного наукового центру.

В результаті багаторічної наукової діяльності працівників інституту створено понад 130 сортів винограду столового і технічного напрямку, отримано 112 клонів 52-х сортів винограду, виділено екологічні ніші для отримання врожаїв високої якості, які стоять на рівні європейських стандартів. Завдяки внеску вчених інститут має ампелографічну колекцію, яка нараховує понад 700 сортів винограду різного генетичного та географічного походження, а також унікальний гібридний фонд, який включає понад 15 тис. сіянців.

Рис.16 Інститут виноградарства і виноробства ім. В.Є.Таїрова

Розвитку галузі сприяють розроблені науковцями інституту методологія складання кадастру виноградних насаджень, технологія виробництва сертифікованого садивного матеріалу на клоновій основі, впроваджена в найбільших розсадниках України та відзначена Державною премією України в галузі науки і техніки у 2015 році, конвеєр столових сортів винограду.

За роки існування інституту науковцями отримано понад 150 свідоцтв і патентів на винаходи і корисні моделі, 43 патенти на сорти винограду та 20 свідоцтв на знак для товарів і послуг, розроблено технології виробництва 30 найменувань вин із сортів винограду власної селекції, які отримали велику кількість золотих, срібних та бронзових медалей на міжнародних та всеукраїнських дегустаційних конкурсах виноробної продукції.

Торговий бренд інституту «Таїровські вина» відзначений нагородою Асамблеї ділових кіл України Міжнародним знаком якості «Вища проба» (Київ, 2004 р.), Європейським знаком якості (Брюссель, 2004 р.), знаками відповідності «100 % натуральне» (Київ, 2009 р.) та «Національні традиції» (Київ, 2015 р.) Міжнародної іміджевої програми «Лідери ХХІ століття».

У цій локації буде проведено екскурсію та дегустацію.

В Інституті систематично проводяться просвітницькі дегустації та екскурсії. Мета – популяризація культури споживання вина, ознайомлення з світовими типами вин, виготовлених з сортів винограду селекції Національного наукового центру «Інститут виноградарства і виноробства імені В.Є. Таїрова» Національної академії аграрних наук України. Стандартна програма включає: відвідування Музею історії виноградарства і виноробства України, винного підвалу, проведення дегустації, прогулянка по дендропарку, на території якого розташована будівля ННЦ «ІВіВ ім. В.Є. Таїрова» НААН України.

3). Ресторан домашньої кухні «Frumushika» [41] (адреса: Райдужний масив, 15/1, Лиманка, Одеська область) – це ресторан, який цінують і люблять гості в першу чергу за просту, зрозумілу для кожного смачну їжу, приготовлену з душею. Це те місце, в яке люди бажають приходити знову і знову, адже тут все наповнено домашньою атмосферою, теплом та комфортом. Деякі гості, називають це місце сімейним рестораном. Страви, приготовлені за традиційними рецептами Бессарабії.

Рис.17 Ресторан домашньої кухні «Frumushika»

Цей ресторан обраний не випадково, в Тарутинському районі Одеської області є господарство, туристический комплекс «Фрумушика-нова» [42], яке давно є стратегічним партнером ОНТУ.

Вина «Фрумушики-Нова» виготовляються за традиційним рецептом і є повністю натуральними, для приготування вина використовують лише місцеві сорти винограду, зібраного вручну. Багато сортів вин із Фрумушики-Нова на Одеському конкурсі виноробів-аматорів посідали перші місця.

Шкода, що в рамках цієї екскурсії поїздка до Тарутинського району була б занадто тривалою за часом, а ось відвідування ресторану – це частковий дотик до цього господарства, і легкий обід наших гостей у цьому ресторані Фрумушика буде смачною складовою частинкою екскурсії, особливо після винних дегустацій в Таїровому інституті.

4). Нижньодністровський національний природний парк [43] (адреса: Одеська область, Білгород-Дністровський район, Одеський район, с. Маяки) – природоохоронна територія, національний природний парк в Україні, в пониззі річки Дністер. Розташований у межах Білгород-Дністровського та Одеського районів Одеської області.

Парк засновано 13 листопада 2008 року у відповідності до Указу Президента України № 1033. Нижньодністровський національний

природний парк входить в десятку найкращих Національних природних парків України.

Загальна площа Нижньодністровського національного природного парку становить 21311,1 га, у тому числі 3700 га земель, що надаються йому в постійне користування, та 17611,1 га земель, що включені до його складу без вилучення у землекористувачів, на яких здійснюється традиційна господарська діяльність з дотриманням загальних вимог щодо охорони навколишнього природного середовища.

Парк, як і всі інші національні парки, згідно з законом України, має поділ території на функціональні зони. Виділяють чотири зони парку:

- заповідна зона;
- зона регульованої рекреації;
- зона стаціонарної рекреації;
- господарська зона.

Рис.18 Нижньодністровський національний природний парк

Флора і фауна парку. Завдяки унікальним природним умовам і збереженню типових ландшафтів території цього парку характеризуються різноманітністю фауни, що нараховує більше тисячі різних видів. До Червоної книги країни з них занесені:

- 9 видів риб;
- 20 видів комах;
- 2 види рептилій;
- 20 видів ссавців;
- 58 видів птахів.

У парку зареєстровано більше 700 видів вищих рослин, з яких 28 є рідкісними, занесеними до Червоної книги. Певні види тварин і рослин занесені і до Червоного Європейського списку. З цієї причини дельта річки Дністер – це природне надбання світового значення.

Екотуризм.

В парку діють 4 екологічні маршрути, якими можна здійснити туристичну подорож (це 2 екостежки та 2 водних маршрути):

- «Царство птахів». Цей туристичний маршрут має протяжність близько 20 км. Водяний маршрут пролягає від села Маяки головним руслом Дністра, далі йде руслом Глибокого Турунчука з виходом до Дністровського лиману. Зворотний шлях лежить крізь протоку Кіляри. Здійснюється на катері.

- «Дністровська Амазонія». Довжина маршруту від міста Біляївка складає 8 км, від села Маяки – 20 км. Це річний маршрут, який пролягає головним руслом Дністра та його рукавом Турунчук, продовжується у мальовничій протоці Амазонка через плавневий ліс.

- «Старий Турунчук». Є складовою вищеописаних маршрутів.

- «Блискучий Ібіс» і одна екологічна стежка «Острів Гонтаренко».

5). Центр культури вина Шабо (адреса: вул. Швейцарська, 10, Шабо, Одеська область) [44]. В Україні давня, слава та цікава історія виноробства, якій близько 2000 років. Центр культури вина SHABO прекрасне місце, аби в цьому переконатись. Двохсотлітні швейцарські підвали, сучасні арт-об'єкт,

музеї, кінотеатри, музичний фонтан, професійні дегустації й масштабне виробництво. Центру культури вина SHABO є чим здивувати гостей.

З 2009 року це місце надає можливість кожному особисто побачити, де створюються благородні напої та відчутти себе частиною українського виноробства. Тут втілилась гордість і соціальна відповідальність SHABO. Адже у цьому місці вважають створення вина мистецтвом, а виноробство – культурою, в якій важливу роль відіграє правильне споживання.

У «Центрі культури вина Шабо» тема культури вина розкрита всеосяжно та з великою емоційною силою. Тривалість екскурсії з дегустацією – близько 2,5 годин, гостей супроводжують високопрофесійні гіді.

Рис.19 Центр культури вина Шабо

У даному місці передбачається екскурсія з дегустацією. гості відвідають такі локації:

- Музей SHABO - неймовірна історія, двохсотрічні погребі та сучасні артоб'єкти;
- Виноградний сад та два сучасних кінотеатри;
- Винний дім – знайомство з виробництвом тихих вин від відділення переробки винограду до відділення витримки;

- Коньячний дім – відділення дистиляції та витримки коньячних спиртів;
- Мультимедійний фонтан Діоніса;
- Як справжній сомельє оціните смак шести візитівок українського виноробства: тихі вина з колекцій Reserve та унікальну капсулу природно-напівсолодких Limited Edition, а також ігристе за класичним методом шампанізації.

6). Ресторан «Шабський дворик» [45] зустрічає своїх гостей навпроти «Центру культури вина» у селі Шабо (адреса: вул. Швейцарська, 21, Шабо, Одеська область).

Заклад являє собою будинок, збудований у швейцарському стилі, де обладнано простору основну залу, банкетну залу, старовинний винний льох і криту літню терасу.

Інтер'єр ресторану гармонійно поєднує в собі сучасну класику та стилі лофт – кремово-коричнева кольорова гама, цегляна кладка стін та арочні склепіння, оздоблення натуральним деревом, елегантні крісла та дивани з оббивкою зі смугастого текстилю, абажури та світильники у вигляді пташиних клітин. У меню переважають популярні українські та грузинські страви.

Кухарі готують виключно із екологічно чистих фермерських продуктів.

Рис.20 Ресторан «Шабський дворик» увечері

У ресторані готують холодні та гарячі закуски, салати, перші страви, гарячі страви, основні страви з м'яса, птиці, риби, страви для великої компанії гостей, гарніри та десерти.

Серед напоїв у закладі подають лимонад власного приготування, свіжі соки, чорний, зелений, трав'яний, цитрусові та фруктовий чай, еспreso, кофемікси, какао, білий та червоний глінтвейн.

Основну увагу у ресторані акцентовано на колекції червоних та білих вин торгової марки «Шабo».

Саме такими локаціями пройде наша екскурсія. У наступному пункті роботи буде викладено маршрут екскурсії по вищевказаних локаціях.

3.2. Опис маршруту екскурсії по регіону

Екскурсійна програма по Одеському регіону для гостей ОНТУ під час конференцій та тренінгів є пішохідно-автобусним заходом, тривалість якого складе 12 годин – з 9:00 ранку до 21:00 вечора.

Екскурсія розрахована на 50-55 осіб, залежить від місткості автобуса.

Початок екскурсії стартує о 9:00 біля головного корпусу Одеського національного технологічного університету, і завершиться тут же, але через 12 годин, о 21:00.

Технологічна карта екскурсії проходитьиме за всіма вище зазначеними локаціями з пункту 3.2. даної роботи. Подаємо ми цю карту в таблиці 3.1 нашої роботи.

Таблиці 3.1

Технологічна карта екскурсії для гостей ОНТУ

№	Локація (адреса) та подія у ній	Час та тривалість події
1	ОНТУ (м. Одеса, вул.Канатна, 112). – лідер групи зустрічає екскурсантів, розповідь про історію університету, відвідування музею історії ОНТУ	9:00 Тривалість 30 хв.

Таблиця 3.1 (продовження)

№	Локація та подія у ній	Час та тривалість події
	Поїздка до Інституту виноградарства і виноробства ім. В.Є.Таїрова	9:35 Тривалість 20 хв.
2	Інститут виноградарства і виноробства ім. В.Є.Таїрова (вул. 40-річчя Перемоги, 27, Таїрове, Одеська область)– екскурсія та дегустація вин	10:00 Тривалість 1 год. 30хв.
	Поїздка до ресторану домашньої кухні «Frumushika»	11:30 Тривалість 25 хв.
3	Ресторан домашньої кухні «Frumushika» (Райдужний масив, 15/1, Лиманка, Одеська область) – обід та дегустація	12:00 Тривалість 50 хв.
	Поїздка до Нижньодністровського національного природного парку	12:55 Тривалість 55 хв
4	Нижньодністровський національний природний парк (Одеська область, Білгород-Дністровський район, Одеський район, с. Маяки) – піша екскурсія, знайомство та спілкування з природою парку, спостереження за птахами (birdwatching), фотосесія, розповідь лідера групи	13:50 Тривалість 1 година
	Поїздка до Центру культури вина Шабо	14:55 Тривалість 1 година
5	Центр культури вина Шабо (вул. Швейцарська, 10, Шабо, Одеська область) – екскурсія по центру та дегустація вин	16:00 Тривалість 2 год. 15хв.
6	Ресторан «Шабський дворик» (вул. Швейцарська, 21, Шабо, Одеська область) – вечеря в ресторані та дегустація	18:20 Тривалість 40 хв.
	Повернення до міста Одеси до головного корпусу ОНТУ	19:00 Тривалість 2 години
	Завершення екскурсії	21:00

Графічно на карті місцевості маршрут екскурсії виглядатиме так:

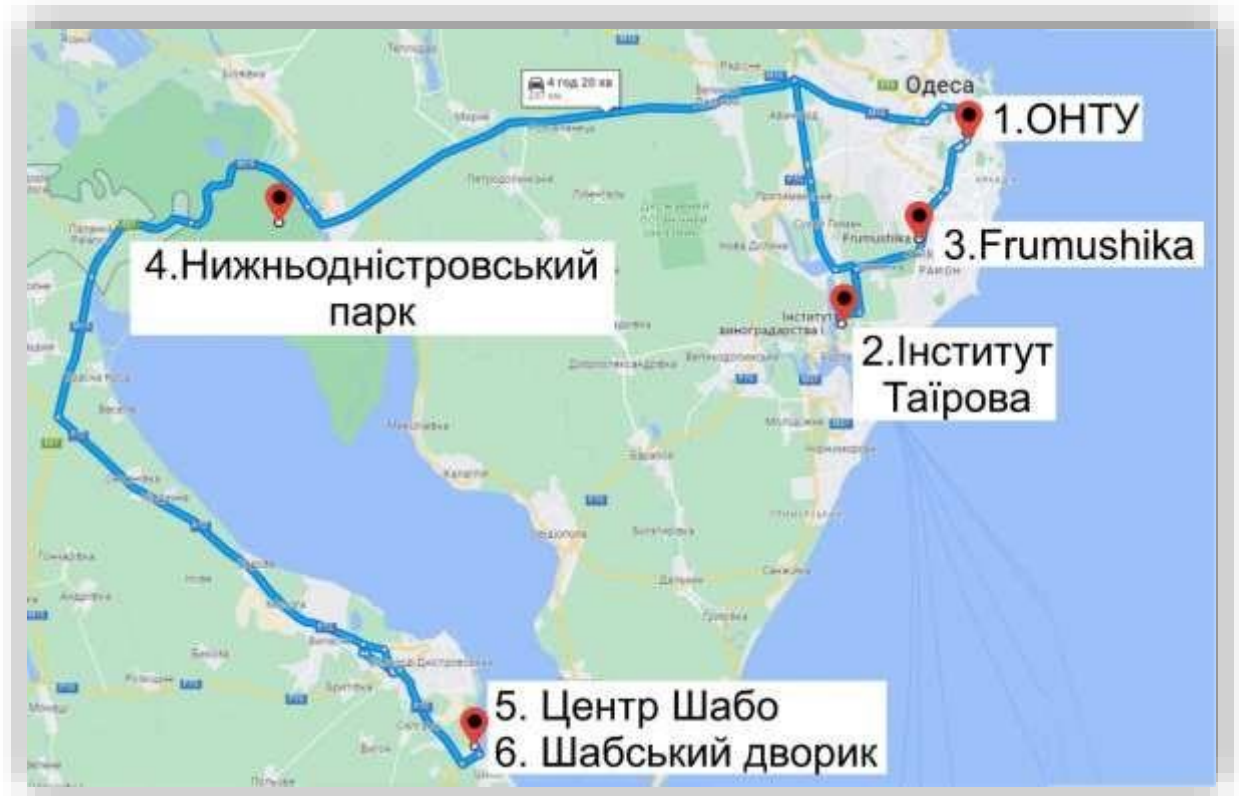

Рис.21 Карта маршруту екскурсії

3.3. Розрахунок вартості подорожі

Вартість екскурсії розраховувалася виходячи із змінних та постійних витрат. До змінних витрат відносяться: вартість транспортних послуг (трансфер із локації до локації), вартість екскурсій (робота екскурсовода, вартість вхідних квитків у локації), зарплата гіда-супроводжувача.

Постійних витрат у нашому випадку не передбачається, оскільки екскурсія готувалася не будь-якими сторонніми розробниками, а можна сказати співробітниками ОНТУ для його гостей, і комерційна діяльність та отримання прибутку тут не враховується

У вартість цієї екскурсії входить оренда автобуса для трансферу групи, купівля двох дегустаційних екскурсій, вхідний квиток у парк, вартість обіду та вечері в ресторанах.

1). Пошук вартості послуг із трансферних перевезень пасажирів у мережі Інтернет показав, що вартість оренди однієї години комфортабельного екскурсійного автобуса з водієм місткістю 50-55 осіб становить від 700 гривень за годину. Є кондиціонер, м'які комфортні крісла, мікрофон для лідера групи [46].

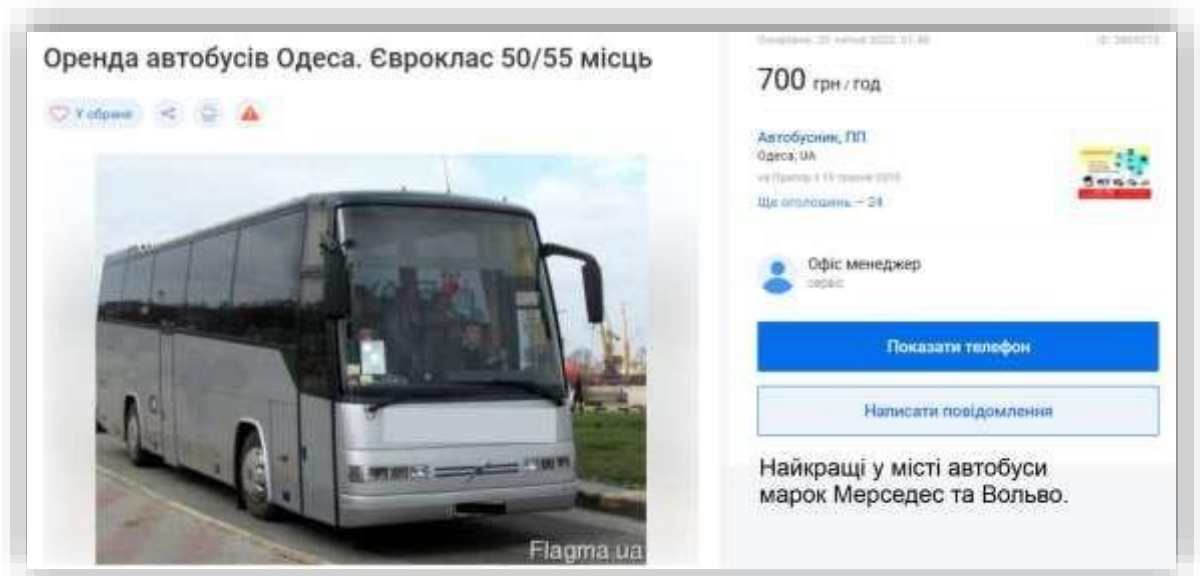

Рис.22 Екскурсійні автобуси, Євроклас 50/55 місць.
Вартість 700 гривень за годину [46]

Тривалість екскурсії складає 12 годин, таким чином вартість оренди автобуса становитиме:

$$12 \text{ годин} * 700 \text{ грн.} = 8\,400 \text{ грн.}$$

Група екскурсантів складається з 50 осіб, таким чином оренда автобуса для однієї людини складе:

$$8\,400 \text{ грн.} / 50 \text{ осіб} = 168 \text{ грн.}$$

2). Вартість дегустаційної екскурсії в Інституті виноградарства і виноробства ім. В.Є.Таїрова складає 250 грн. за одну особу.

3). Середній чек з дегустацією вина у ресторані домашньої кухні «Frumushika» складає 300 грн. за одну особу.

4). Вхідний квиток у Нижньодністровський національний природний парк складає 30 грн. за одну особу.

5). Вартість дегустаційної екскурсії в Центрі культури вина Шабо складає 480 грн. за одну особу.

6). Середній чек з дегустацією вина у ресторані «Шабський дворик» складає 400 грн. за одну особу.

Разом 1628 грн.

Висновок до 3 розділу

Вважаємо розраховану вартість 12-ти годинної екскурсійної програми конкурентоспроможною, але за рахунок партнерських відносин ОНТУ із бізнесом в усіх локаціях можливо її суттєве зменшення.

Екскурсанти відвідують 5 локацій, подолають 239 км по Одеській області, відвідують 2 дегустації, тобто продегустують 11 вин. Заплановано 2 перерви на ланч та вечерю, 3 піших прогулянки із можливістю фотографуватися.

ВИСНОВКИ

Вважаємо, що мета кваліфікаційно роботи досягнуто. Було розроблено екскурсійну програму по Одеському регіону для гостей ОНТУ. Для досягнення цієї мети були виконані наступні завдання:

- 1) Надано опис та аналіз географічній, соціальній та економічній складовим Одеського регіону
- 2) Проаналізовано потенціал регіону, представити наш університет
- 3) Розроблено екскурсійну програму для гостей університету під час конференцій та тренінгів

Одеська область (Одещина) – найбільша за територією область України, розташована на південному заході країни. Одна з найрозвиненіших областей країни в економічному, туристичному, культурному та науковому напрямках.

Наші екскурсанти – це гості Одеського національного технологічного університету – учасники конференцій та тренінгів. ОНТУ – це один із провідних закладів освіти України. Сюди приїжджають з різних куточків України та світу освітяни, науковці, бізнесмени, здобувачі та викладачі.

Ми обрали метод пересування по області – автобус, через протяжність області.

Екскурсійна програма починається з екскурсії в головному корпусі ОНТУ, на вул. Канатній, 112. ОНТУ був заснований 20 жовтня 1902 року як Одеська школа борошномелів. Сьогодні – це заклад складається з 9 навчальних корпусів, обчислювального центру, Інституту культури та мистецтв, студентського клубу, науково-технічної бібліотеки, музею та інших структурних підрозділів. Гості відвідують унікальні лабораторії, в тому числі харчових продуктів, сенсорну лабораторію, лабораторію зерна, а також музей ОНТУ.

Наступна зупинка автобусного маршруту Інститут виноградарства і виноробства ім. В.Є.Таїрова Національної академії аграрних наук України - - головна науково-дослідна установа в галузі виноградарства в Україні.

Наукова діяльність розпочата у 1905 р. Засновником станції був видатний фахівець в галузі виноградарства і виноробства Василь Єгорович Таїров. В результаті багаторічної наукової діяльності працівників інституту створено понад 130 сортів винограду столового і технічного напрямку, отримано 112 клонів 52-х сортів винограду.

Завдяки внеску вчених інститут має ампелографічну колекцію, яка нараховує понад 700 сортів винограду різного генетичного та географічного походження, а також унікальний гібридний фонд.

У цій локації буде проведено екскурсію та дегустацію 5-ти сортів вина, в тому числі Одеський чорний – призер багатьох конкурсів. Вартість екскурсії та дегустації 250 грн/особу.

Наступна зупинка - ресторан домашньої кухні «Frumushika». Фрумушика-Нова - є господарство, туристический комплекс в Болградському районі. Він знаходиться на відстані 189 км від Одеси, майже в 3-х годинах їзди. Тому саме в туристичний центр поїхати нами не планується. Наша зупинка – ресторан поблизу міста Одеса. Це сімейний ресторан, частина бізнесу сім'ї Паларієвих. Тут подаються страви, виготовлені за традиційними рецептами Бессарабії.

Гості будуть пригощатися плациндою (на вибір з різною начинкою), степні ковбаски чи ковбаски гриль, сармале у виноградному листі, бокал вина чи чарка ракії (300 грн/особу).

Наступна зупинка. Нижньодністровський національний природний парк – природоохоронна територія, національний природний парк в Україні, в пониззі річки Дністер. Розташований у межах Білгород-Дністровського та Одеського районів Одеської області. Парк засновано 13 листопада 2008 року. У парку зареєстровано більше 700 видів вищих рослин, з яких 28 є рідкісними, занесеними до Червоної книги. Певні види тварин і рослин

занесені і до Червоного Європейського списку. З цієї причини дельта річки Дністер – це природне надбання світового значення. Екскурсантів чекає прогулянка, за бажанням фотосесія. Вхідний квиток у Нижньодністровський національний природний парк 30 грн/особу.

Наступна зупинка. Центр культури вина Шабо. У даному місці передбачається екскурсія з дегустацією. Гості відвідають такі локації:

- Музей SHABO - неймовірна історія, двохсотрічні погребі та сучасні арт об'єкти;
- Виноградний сад та два сучасних кінотеатри;
- Винний дім – знайомство з виробництвом тихих вин від відділення переробки винограду до відділення витримки;
- Коньячний дім – відділення дистиляції та витримки коньячних спиртів;
- Мультимедійний фонтан Діоніса;
- Дегустація 6 вин: 3 видів вина з колекції Reserve та 3 видів з Limited Edition, а також ігристе вино.

Вартість складає 480 грн/особу.

Остання локація. Ресторан «Шабський дворик». Заклад являє собою будинок, збудований у швейцарському стилі, який обраний, щоб підкреслити історію швейцарських виноробів в цій місцевості.

В меню переважають популярні європейські страви та локальні страви Півдня України. Наші екскурсанта після завершення основних локацій екскурсійної програми скуштують: домашню бессарабську бринзу з томатами, шашлик (з різних видів м'ясу), картоплю запечену з травами, келих вина або чарка граппи. Тут готують виключно із екологічно чистих фермерських продуктів. Вартість вечері 400 грн/особу.

Потім гості повертаються в ОНТУ. Вони будуть в дорозі разом – 4 години 20 хвилин. Тривалість програми – 12 годин (з 9 до 21 години).

Загальна вартість екскурсії 1628 грн, що ми вважаємо конкурентною ціною на ринку екскурсійних послуг.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Державна служба статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua (дата звернення: 03.04.2023)
2. Паспорт Одеської області, 2021 рік. URL: https://oda.od.gov.ua/wp-content/uploads/2023/01/pasport_odeskoyi_oblasti_za_2021_rik.pdf (дата звернення: 03.04.2023)
3. Одеська область. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Одеська_область (дата звернення: 03.04.2023)
4. Екологічний паспорт Одеської області. URL: <https://web.archive.org/web/20160508000355/http://www.menr.gov.ua/protection/protection1/odeska> (дата звернення: 03.04.2023)
5. Екотуризм в Одеській області: національні парки, озера, острови та заповідники. URL: <https://sunkissed.com.ua/ekologicheskii-turizm-odessa/> (дата звернення: 03.04.2023)
6. Про затвердження перспективного плану формування територій громад Одеської області. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-perspektivnogo-planu-formuvannya-teritorij-gromad-odeskoyi-oblasti-i270520-623> (дата звернення: 03.04.2023)
7. Савранський ліс. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Савранський_ліс (дата звернення: 03.04.2023)
8. Куяльницький лиман. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Куяльницький_лиман (дата звернення: 03.04.2023)
9. Тилігульський регіональний ландшафтний парк. URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/Тилігульський_регіональний_ландшафтний_парк_\(Одеська_область\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/Тилігульський_регіональний_ландшафтний_парк_(Одеська_область)) (дата звернення: 03.04.2023)

10. Нижньодністровський національний природний парк. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Нижньодністровський_національний_природний_парк (дата звернення: 03.04.2023)
11. Національний природний парк «Тузловські лимани». URL: <https://nnationalnaturepar.wixsite.com/tuzlovskilymany> (дата звернення: 03.04.2023)
12. Дунайський біосферний заповідник. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Дунайський_біосферний_заповідник (дата звернення: 03.04.2023)
13. Одеська область. URL: <http://rada.com.ua/rus/RegionsPotential/Odesa/> (дата звернення: 03.04.2023)
14. Археологічні скарби Одеської області. URL: <https://dumskaya.net/news/arheologicheskie-sokrovishcha-odesskoj-oblasti-c-098354/> (дата звернення: 03.04.2023)
15. Одеса: історія та особистості. URL: https://www.hor.net.ua/?page_id=62&lang=uk (дата звернення: 03.04.2023)
16. М. Большаков. Сліди предків. Книга 1. URL: <https://flibusta.su/book/103596-sledyi-predkov-kniga-1/read/> (дата звернення: 03.04.2023)
17. «Антична карта» міста. URL: <http://odesskiy.com/istorija-odessy/antichnaja-karta-goroda-skolko-na-samom-dele-let-zhemchuzhine-u-morja.html> (дата звернення: 03.04.2023)
18. Стратегія розвитку Одеської області на період 2021-2027 роки. URL: <https://oda.od.gov.ua/statics/pages/files/5e4e655ff2e7e.pdf> (дата звернення: 03.04.2023)
19. Одеська обласна державна адміністрація. URL: <https://oda.od.gov.ua/odeshhyna/pro-odeshhynu/pasport-oblasti/> (дата звернення: 03.04.2023)
20. Паспорт Одеської області 2021 рік. URL: <https://oda.od.gov.ua/wp->

content/uploads/2023/01/pasport_odeskoyi_oblasti_za_2021_rik.pdf (дата звернення: 03.04.2023)

21. Big Data. URL: <http://www.bigdataua.com/ua/> (дата звернення: 10.04.2023)

22. Про Стратегію сталого розвитку "Україна - 2020". URL: <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5/2015> (дата звернення: 10.04.2023)

23. Програма розвитку туризму та курортів в Одеській області на 2021-2023 роки. URL: <https://uvr.od.gov.ua/wp-content/uploads/2020/10/Programa.pdf> (дата звернення: 03.04.2023)

24. ЗАКОН УКРАЇНИ Про туризм. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 10.04.2023)

25. Історико-правовий аспект музейної справи в Україні. URL: <https://ru.osvita.ua/vnz/reports/culture/11548/> (дата звернення: 10.04.2023)

26. International Council of Museums (ICOM). URL: <https://icom.museum/en/> (дата звернення: 13.04.2023)

27. Музейна справа. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/18363/1/Методичка%20Музейна%20справа.pdf> (дата звернення: 13.04.2023)

28. Що таке Science art?. URL: <https://newtonew.com/science/science-art> (дата звернення: 13.04.2023)

29. Музеєзнавство. URL: http://megalib.com.ua/content/7956_14_Klasifikaciya_muzeiv_Ykraini.html (дата звернення: 13.04.2023)

30. Класифікація музеїв, їх напрямки роботи. URL: <http://referat-ok.com.ua/work/klasifikacija-muzeiv-ih-naprjamki-robo/> (дата звернення: 13.04.2023)

31. Палеонтологічний музей. URL: <https://onu.edu.ua/uk/culture/museums/paleontological> (дата звернення: 13.04.2023)

32. Зоологічний музей. URL: <https://onu.edu.ua/uk/culture/museums/zoological> (дата звернення: 03.05.2023)
33. Петрографо-мінералогічний музей. URL: <https://onu.edu.ua/uk/culture/museums/geology-mineral> (дата звернення: 03.05.2023)
34. Музей Рідкісної книги НБ ОНУ. URL: <https://onu.edu.ua/uk/culture/museums/rarebook> (дата звернення: 03.05.2023)
35. Музей анатомії людини Одеського національного медичного університету. URL: <https://onmedu.edu.ua/zagalna-informacija/muzei-universitetu/> (дата звернення: 03.05.2023)
36. Музей історії академії (Одеського технологічного інституту харчової промисловості ім. М. В. Ломоносова). URL: <https://studlifeod.ontu.edu.ua/museum/> (дата звернення: 03.05.2023)
37. Навчально-науковий інститут холоду, кріотехнологій та екоенергетики ім. Мартиновського В.С.. URL: <https://ontu.edu.ua/iholod> (дата звернення: 03.05.2023)
38. Одеський національний технологічний університет (ОНТУ). URL: <https://ontu.edu.ua/> (дата звернення: 03.05.2023)
39. Одеський національний технологічний університет. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Одеський_національний_технологічний_університет (дата звернення: 03.05.2023)
40. Інститут виноградарства і виноробства ім. В.Є.Таїрова Національної академії аграрних наук України. URL: <https://www.tairov.org.ua/> (дата звернення: 03.05.2023)
41. Ресторан домашньої кухні «Frumushika». URL: <https://frumushika.com/kafe-v-odesse/148-kafe-na-ul-levitana-radugniy-15-1.html> (дата звернення: 03.05.2023)
42. Туристичний комплекс Фрумушика-Нова. URL: <https://frumushika.com/> (дата звернення: 03.05.2023)

43. Нижньодністровський національний природний парк. URL: <https://wownature.in.ua/parky-i-zapovidnyky/nyzhnodnistrovskyi-natsionalnyy-pryrodnyy-park/> (дата звернення: 03.05.2023)

44. Центр культури вина Шабо. URL: <https://shabo.ua/czentr-kulturi-vina/> (дата звернення: 25.05.2023)

45. Ресторан «Шабський дворик». URL: <https://www.facebook.com/shabskiydvorik/> (дата звернення: 25.05.2023)

46. Оренда автобусів Одеса. URL: <https://flagma.ua/arenda-avtobusov-odessa-evroklass-50-55-mest-o3869212.html> (дата звернення: 26.05.2023)

ДОДАТКИ

Додаток А

Наукова складова кваліфікаційної роботи

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Одеський національний
технологічний університет**

ПРОГРАМА

**Наукової конференції
здобувачів вищої освіти**

28-30 березня 2023 року

Одеса 2023

СЕКЦІЯ ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ ТА РЕКРЕАЦІЇ

Засідання

28 березня 2023 року о 13.00 год

Ідентифікатор конференції: 478 956 9027

Код доступу: f7fBRf

Науковий керівник – зав.каф. ТБ та Р, д.е.н., проф. Добрянська Н.А.

Секретар – к.е.н., доц. Крушца І.В.

1. Стратегічні напрямки і перспективи розвитку туризму в країнах Центральної Європи

Студент СВО «Бакалавр» ф-ту ТВ і ТБ Російська В.Р.

Науковий керівник – проф. Добрянська Н.А.

2. Розробка та просування винного туру в Португалію

Студент СВО «Бакалавр» ф-ту ТВ і ТБ Яблокова А.А.

Науковий керівник – проф. Добрянська Н.А., к.е.н., ст.викл. Іванченков В.С.

3. Молодіжний туризм як тренд сучасної туристичної індустрії

Студент СВО «Бакалавр» ф-ту ТВ і ТБ Іваненко В.М.

Науковий керівник – проф. Добрянська Н.А., к.е.н., ст.викл. Іванченков В.С.

4. Перспективи розвитку медичного туризму та шляхи впровадження світового досвіду на туристичний ринок України

Студентка СВО «Бакалавр» ф-ту ТВ і ТБ Сухоставська В.В.

Науковий керівник – проф. Добрянська Н.А.

5. Розробка та просування медичного туру в Японію

Студентка СВО «Бакалавр» ф-ту ТВ і ТБ Вергуліс Дар'я Денисівна

Науковий керівник – проф. Лебедева В.В.

6. Розробка та просування винного туру у Румунію

Студентка СВО «Бакалавр» ф-ту ТВ і ТБ Сасіко Владислена Олександрівна

Науковий керівник – проф. Лебедева В.В.

7. Розробка стратегій розвитку рекреаційної зони на базі Нижньодністровського національного природного парку

Студентка СВО «Бакалавр» ф-ту ТВ і ТБ Катімірова Д.А.

Науковий керівник – проф. Лебедева В.В.

8. Удосконалення організаційного забезпечення реалізації концепції стратегічного управління сталим розвитком туризму Одеської області

Студент СВО «Магістр» ф-ту ТВ і ТБ Добрянський Р.А.

Науковий керівник – проф. Лебедева В.В.

9. Шляхи підвищення ефективності лікувально-оздоровчого туризму України в системі міжнародного туристичного ринку

Студентка СВО «Магістр» ф-ту ТВ і ТБ Швець В.О.

Науковий керівник – проф. Добрянська Н.А.

10. Створення та вдосконалення веб-додатків для підприємств туристичної сфери

Студент СВО «Магістр» ф-ту ТВ і ТБ Щербина Д.В.

Науковий керівник – проф. Добрянська Н.А.

11. «PSY-туризм» як інноваційний метод відновлення психоемоційного стану особистості

Студентка СВО «Магістр» ф-ту ТВ і ТБ Баліка А.В.

Науковий керівник – проф. Добрянська Н.А.

12. Формування тижневих турів для іноземців Одещиною

Студентка СВО «Магістр» ф-ту ТВ і ТБ Саленко Л.Р.

Науковий керівник – проф. Добрянська Н.А.

13. **Місце регіональних оздоровчо-лікувальних туристичних дестинацій для дітей в умовах нестабільної геополітичної ситуації**
Студентка СВО «Магістр» ф-ту ТВ і ТБ Черноусова
Науковий керівник – проф. Саркісян Г.О.
14. **Шляхи збільшення асортименту еко-туристичних продуктів та послуг**
Студента СВО «Магістр» ф-ту ТВ і ТБ Нікіфорова С.І.
Науковий керівник – проф. Добрянська Н.А.
15. **Перспективи оздоровчого туризму в Румунії**
Здобувач СВО Бакалавр ф-ту ТВтаТБТанов Д.Ю.
Наукові керівники – д.е.н., проф. Саркісян Г.О., к.е.н., старш.викл. Іванченко В.С.
16. **Дунайський винний маршрут. Перспективи та реалізація.**
Здобувач СВО Бакалавр ф-ту ТВтаТБ Баранова Є.О.
Наукові керівники – д.е.н., проф. Саркісян Г.О., к.е.н., старш.викл. Іванченко В.С.
17. **Можливості організації спортивних турів на Закарпатті.**
Здобувач СВО Бакалавр ф-ту ТВтаТБСамотєєва К.О.
Наукові керівники – д.е.н., проф. Саркісян Г.О., к.е.н., старш.викл. Іванченко В.С.
18. **Пізнавальний туризм в Туреччині. Нові туристичні напрямки.**
Здобувач СВО Бакалавр ф-ту ТВтаТБГрадовська А.М.
Наукові керівники – д.е.н., проф. Саркісян Г.О., к.е.н., старш.викл. Іванченко В.С.
19. **Аналіз туристичних ресурсів Балі для організації турів**
Здобувач СВО Бакалавр ф-ту ТВтаТБ Хмельницька М.О.
Наукові керівники – д.е.н., проф. Саркісян Г.О., к.е.н., старш.викл. Іванченко В.С.
20. **Тематика екскурсій для гостей міста Одеси**
Студент СВО «Бакалавр» ф-ту ТВтаТБ Ольшанська В.С.
Науковий керівник – д.е.н., проф. Меліх О.О.
21. **Обґрунтування перспективних напрямів та аналіз сучасного стану розвитку спортивного туризму в Фінляндії**
Студент СВО «Бакалавр» ф-ту ТВтаТБ Ковтун Л.П.
Науковий керівник – д.е.н., проф. Меліх О.О.
22. **Еногастрономічний туризм в Неаполі**
Студент СВО «Бакалавр» ф-ту ТВтаТБ Молотова С.П.
Наукові керівники – к.е.н., доцент Крутіца І.В., к.е.н., доцент Трішин Ф.А.
23. **Медичні та психологічні аспекти організації екскурсій для школярів старших класів**
Студент СВО «Бакалавр» ф-ту ТВтаТБМазуліна А.М.
Наукові керівники – к.е.н., доц. Крутіца І.В., к.е.н., ст.викл. Іванченко В.С.
24. **Актуальність винного туризму в Одеському регіоні**
Студент СВО «Бакалавр» ф-ту ТВтаТБГлуган В.О.
Науковий керівник – д.е.н., проф. Меліх О.О.

Додаток Б

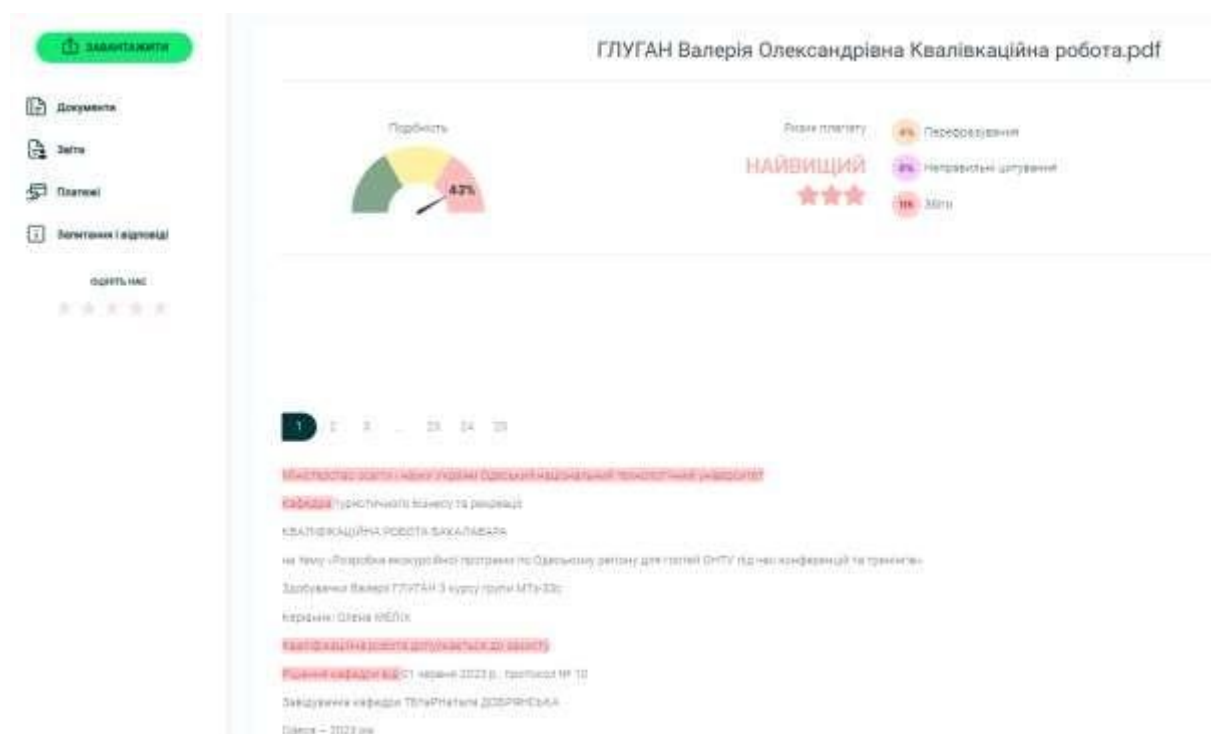
Перевірка тексту на плагіат

Кваліфікаційна робота бакалавра

Тема: «Розробка екскурсійної програми по Одеському регіону для гостей
ОНТУ під час конференцій та тренінгів»

Засіб перевірки plug.com.ua

Унікальність > 30 %

Керівники_____Олена МЕЛІХ

Здобувачка_____Валерія ГЛУГАН

Додаток В
Презентація

Одеський національний технологічний університет
Факультет технології вина та туристичного бізнесу
Кафедра туристичного бізнесу та рекреації

Розробка екскурсійної програми по
Одеському регіону для гостей ОНТУ під
час конференцій та тренінгів

Кваліфікаційна
робота
бакалавра

Здобувачки Валерії ГЛУГАН

3 курсу групи МТз-33с

Керівник: Олена МЕЛІХ

Мета роботи

Розробити екскурсійну програму по Одеському регіону

Завдання роботи:

- Надати опис та аналіз географічній, соціальній та економічній складовим Одеського регіону
- Проаналізувати науковий потенціал регіону, представити наш університет
- Розробити екскурсійну програму для гостей університету під час конференцій та тренінгів

Географічна, соціальна та економічна характеристики Одеського регіону

Одеська область (Одесьина) – найбільша за територією область України, розташована на південному заході країни. Одна з найрозвиненіших областей країни в економічному, туристичному, культурному та науковому напрямках.

Профіль наших екскурсантів

Наші екскурсанти - це гості Одеського національного технологічного університету - учасники конференції та тренінгів

З сайту ОНТУ, конференції:

№	Назва заходу	Термін проведення
1	У Всеукраїнській науково-технологічній конференції «Самостійні міста майбутнього»	12-14 вересня
2	41 наукова конференція викладачів університету	26-28 вересня
3	Програма конференції в електронному вигляді 2023	20-28 вересня
4	Міжнародна науково-технологічна конференція «Інновації та технології майбутнього»	20-28 вересня
5	Програма АІМА-2023	20-28 вересня
6	Міжнародна науково-технологічна конференція «Інновації та технології майбутнього»	20-28 вересня
7	Міжнародна науково-технологічна конференція «Інновації та технології майбутнього»	20-28 вересня
8	Міжнародна науково-технологічна конференція «Інновації та технології майбутнього»	20-28 вересня
9	Міжнародна науково-технологічна конференція «Інновації та технології майбутнього»	20-28 вересня
10	Міжнародна науково-технологічна конференція «Інновації та технології майбутнього»	20-28 вересня
11	Міжнародна науково-технологічна конференція «Інновації та технології майбутнього»	20-28 вересня
12	Міжнародна науково-технологічна конференція «Інновації та технології майбутнього»	20-28 вересня
13	Міжнародна науково-технологічна конференція «Інновації та технології майбутнього»	20-28 вересня
14	Міжнародна науково-технологічна конференція «Інновації та технології майбутнього»	20-28 вересня
15	Міжнародна науково-технологічна конференція «Інновації та технології майбутнього»	20-28 вересня
16	Міжнародна науково-технологічна конференція «Інновації та технології майбутнього»	20-28 вересня

З сайту ОНТУ, тренінги:

№	Назва заходу	Термін проведення
1	Одеська область: перспективи розвитку та інноваційні технології	26-28 вересня
2	Одеська область: перспективи розвитку та інноваційні технології	26-28 вересня
3	Одеська область: перспективи розвитку та інноваційні технології	26-28 вересня

Профіль наших екскурсантів

Здобувачі,
викладачі
Одеського
національного
технологічного
університету;

Викладачі та
здобувачі інших
освітніх закладів
України та
закордонних
закладів;

Представники
уряду,
міністерств;

Представники
бізнесу з різних
регіонів;
випускники
ОНТУ

Представники
науки,
культури,
спорту

Представники
іноземних
організацій

Вік – від 18 (тобто можлива екскурсія і дегустація)

Доходи – середні (оплата екскурсії може покриватися за рахунок ОНТУ, а може бути включена в орг.внесок)

Мета – науково-пізнавальна

Екскурсійна програма по відомим локаціям Одеської області з урахуванням партнерства ОНТУ

Екскурсійна програма починається з екскурсії в головному корпусі
Одеського національного технологічного університету.

ОНТУ заснований 20 жовтня 1902 року як Одеська школа борошномелів. Сьогодні – це заклад складається з 9 навчальних корпусів, обчислювальний центр, Інститут культури та мистецтва, студентський клуб, науково-технічну бібліотеку, 6 читальних залів, 8 туртожитів, кафе, буфети, сучасний спортивний комплекс зі спортивними залами та плавальним басейном, санаторій-профілакторій, спортивно-оздоровчі табори на березі Чорного моря, в Одеській області та у селищі Саврань.

Гості відвідують унікальні лабораторії, в тому числі харчових продуктів, сенсорну лабораторію, лабораторії зерна, а також музей ОНТУ.

Екскурсійна програма по відомим локаціям Одеської області з урахуванням партнерства ОНТУ

Інститут виноградарства і виноробства ім. В.Є. Таїрова Національної академії аграрних наук України

- головна науково-дослідна установа в галузі виноградарства в Україні.
Наукова діяльність розпочата у 1906 р. Засновником станції був видатний фахівець в галузі виноградарства і виноробства Василь Єгорович Таїров.

В результаті багаторічної наукової діяльності працівників інституту створено понад 130 сортів винограду столового і технічного напрямку, отримано 112 клонів 52-х сортів винограду.

Завдяки внеску вчених інститут має ампелографічну колекцію, яка нараховує понад 700 сортів винограду різного генетичного та географічного походження, а також унікальний гібридний фонд, який включає понад 15 тис. сіяців.

У цій локації буде проведено екскурсію та дегустацію 5-ти сортів вина, в тому числі Одеський чорний – призер багатьох конкурсів (250 грн/особу)

Екскурсійна програма по відомим локаціям Одеської області з урахуванням партнерства ОНТУ

Ресторан домашньої кухні «Frumushika»

Фрумушика-Нова - є господарство, туристичний комплекс в Болградському районі. Він знаходиться на відстані 189 км від Одеси, майже в 3-х годинах їзди. Тому саме в туристичний центр поїхати нами не планується.

Наша зупинка – ресторан поблизу міста Одеса. Це сімейний ресторан, частина бізнесу сім'ї Паларівських. Тут подаються страви, виготовлені за традиційними рецептами Бессарабії.

Гості будуть пригощатися плациндою (на вибір з різною начинкою), стегні ковбаски чи ковбаски гриль, сармале у виноградному листі, бокал вина чи чарка ракі (300 грн/особу)

Екскурсійна програма по відомих локаціях Одеської області з урахуванням партнерства ОНТУ

Нижньодністровський національний природний парк

— природоохоронна територія, національний природний парк в Україні, в низині річки Дністер. Розташований у межах Білгород-Дністровського та Одеського районів Одеської області. Парк засновано 13 листопада 2008 року.

У парку зареєстровано більше 700 видів вілхх рослин, з яких 28 є рідкісними, занесеними до Червоної книги. Певні види тварин і рослин занесені до Червоного Європейського списку. З цієї причини дельта річки Дністер — це природне надбання світового значення.

Екскурсантів чекає прогулянка, за бажанням фотосесія.

Вхідний квиток у Нижньодністровський національний природний парк 30 грн/особу

Екскурсійна програма по відомих локаціях Одеської області з урахуванням партнерства ОНТУ

Центр культури вина Шабо

У даному місці передбачається екскурсія з дегустацією.

Гості відвідують такі локації:

- Музей SHABO - неймовірна історія, двоохотрічні погребі та сучасні арт-об'єкти;
- Виноградний сад та два сучасні кінотеатри;
- Винний дім — знайомство з виробництвом тихих вин від відділення переробки винограду до відділення витримки;
- Коньячний дім — відділення дистиляції та витримки коньячних спиртів;
- Мультимедійний фонтан Діоніса;
- Дегустація 6 вин: 3 види з колекції Reserve та 3 види з Limited Edition, а також ігристе.

Вартість проведення 480 грн/особу.

Екскурсійна програма по відомим локаціям Одеської області з урахуванням партнерства ОНТУ

Ресторан «Шабський дворик»

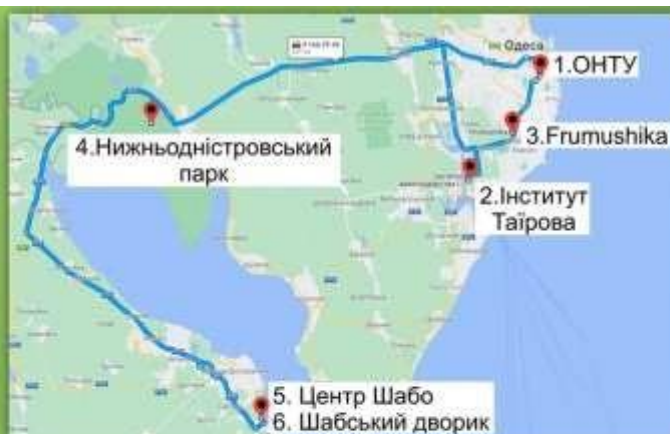
Заклад являє собою будинок, збудований у швейцарському стилі, який обраний, щоб підкреслити історію швейцарських виноробів в цій місцевості.

В меню переважають популярні страви.

Наші екскурсанти після завершення основних локацій екскурсійної програми скуштують:

- домашню бессарабську бринзу з томатами,
- шашлик (з різних видів м'яса),
- картоплю запечена з травами,
- келих вина або чарка галупи.

Тут готують виключно із екологічно чистих фермерських продуктів.
Вартість вечері 400 грн/особу

Карта маршруту екскурсійної програми

В дорозі - 4 години 20 хвилин

Тривалість програми - 12 годин

Таблиця

Технологічна карта екскурсійної програми

№	Локація (адреса) та подія у ній	Час та тривалість події
1	ОНТУ (м. Одеса, вул.Кавказька, 112) – лідер групи зустрічає екскурсантів, розповідь про історію університету, відвідування музею історії ОНТУ	9:00 Тривалість 30 хв.
	Поїздка до Інституту виноградарства і виноробства ім. В.Є.Тайрова	9:35 Тривалість 20 хв.
2	Інститут виноградарства і виноробства ім. В.Є.Тайрова (вул. 40-річчя Перемоги, 27, Тайрове, Одеська область) – екскурсія та дегустація вина	10:00 Тривалість 1 год. 30хв.
	Поїздка до ресторану домашньої кухні «Frumushika»	11:30 Тривалість 25 хв.
3	Ресторан домашньої кухні «Frumushika» (Райдужний масив, 15/1, Липища, Одеська область) – обід та дегустація	12:00 Тривалість 50 хв.
	Поїздка до Нікитино-Дністровського національного природного парку	12:55 Тривалість 55 хв.
4	Нікитино-Дністровський національний природний парк (Одеська область, Бистород-Дністровський район, Одеський район, с. Мамки) – піша екскурсія, знайомство та спілкування з природою парку, спостереження за птахами (birdwatching), фотосесія, розповідь лідера групи	13:50 Тривалість 1 години
	Поїздка до Центру культури вина Шабо	14:55 Тривалість 1 години
5	Центр культури вина Шабо (вул. Швейцарська, 10, Шабо, Одеська область) – екскурсія по центру та дегустація вина	16:00 Тривалість 2 год. 15хв.
6	Ресторан «Шабоський дворики» (вул. Швейцарська, 21, Шабо, Одеська область) – вечеря в ресторані та дегустація	18:20 Тривалість 40 хв.
	Повернення до міста Одеси до головного корпусу ОНТУ	19:00 Тривалість 2 години
	Закінчення екскурсії	21:00

Розрахунок

Вартість екскурсійної програми

Вартість екскурсійної програми

1) Трансфер

Тривалість екскурсії складає 12 годин, таким чином вартість оренди автобуса становитиме:

12 годин * 700 грн = 8 400 грн.

Група екскурсантів складається з 50 осіб, таким чином оренда автобуса на одну особу:

 $8\,400 / 50 = 168 \text{ грн/особу}$

2) Вартість дегустації та екскурсії в Інституті виноградарства і виноробства ім. В.Є.Тайрова складає 250 грн/особу.

3) Піщи з дегустацією вина у ресторані домашньої кухні «Frumushika» складає 300 грн/особу

4) Входний квиток у Нікитино-Дністровський національний природний парк складає 30 грн/особу

5) Вартість дегустаційної екскурсії в Центрі культури вина Шабо складає 400 грн/особу

6) Вечеря з дегустацією вина у ресторані «Шабоський дворики» складає 400 грн/особу

Разом від 1628 грн.

Висновок: вважаємо розраховану вартість 12-ти годинної екскурсійної програми конкурентоспроможною, але за рахунок партнерських відносин ОНТУ із бізнесом в усіх локаціях можливо її суттєве зменшення

Екскурсанти
відвідують 5
локацій

Подолують 239
км по Одеській
області

Відвідують 2
дегустації

Включено
перерви на обід
і вечерю

Три піші
прогулянки - по
території
Інституту
віноградарства
і виноробства,
по парку, по
виноробні

Дякую за увагу!

Frumushika

SINCE 1822
SHABO

Додаток Г

Тези до XIX Всеукраїнської наукової конференції здобувачів ВО з розділу «Харчові технології» (Концепції розвитку турресурсів та DESTИНАЦІЙ України) 10-12 травня

АКТУАЛЬНІСТЬ ВИННОГО ТУРИЗМУ В ОДЕСЬКОМУ РЕГІОНІ

Глуган Валерія Олександрівна, Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Актуальність винного туризму в Одеському регіоні — очевидна. Сприятливий м'який клімат, відповідний ґрунт, розвинена промислова база, значні трудові ресурси свідчать про великий потенціал та актуальність розвитку винного туризму в Одеському регіоні.

Згідно з офіційною статистикою, за 2021 рік Одеська область виробила близько 63% від загального обсягу вироблених за той рік виноматеріалів в Україні, чим значно випередила інші регіони країни.

В Одеському регіоні зосереджено великі всесвітньо відомі винні заводи. Центр культури вина «Шабо», відомий масштабними льохами, мальовничою територією та старовинними історіями, Інститут виноградарства і виноробства ім. В.Є.Таїрова, відвідувачі якого можуть дізнатися про технологію приготування, класифікацію, сорти та корисні властивості вин, завод з виробництва вина та шампанського «Французький бульвар», який також пропонує дегустацію вин місцевого виробництва з можливістю придбання пляшки якісного вина у якості сувеніра, Вилкове, відоме власним вином «Новак» — саме те, на яке Ісус перетворив воду, виноробня «Колоніст», яка заслужено отримала нагороди на міжнародних конкурсах та виставках, та багато інших об'єктів винного потенціалу Одеського регіону підтверджують готовність прийняти туристів не лише з різних куточків України, а й мешканців інших країн, зацікавлених в історії, технології приготування та смаку українських вин.

Не меншої уваги заслуговують винні ресторани Одеси — Бернардацци, Fratelli та багато інших. Щороку в Одеському регіоні проводяться винні фестивалі.

Зрозуміло, що на сьогодні українські вина не можна поставити на один рівень з винами Франції, Чилі, Італії, Грузії за якістю та букетом, але завдяки клімату, характерному півдню України, на місцевому ґрунті плодоносять елітні сорти винограду, з яких місцеві винороби виробляють доволі якісне вино, яке заслужено все частіше отримує призові місця на міжнародних виставках та конкурсах. Привабливість для поціновувачів напою несе і відсутність хімічних добавок у рецептурі місцевих вин.

З розвитком винної галузі якість винної продукції Одеського регіону зростає, чим все більше привертає увагу поціновувачів напою та спонукає їх з'їжджатися з різних регіонів України та світу та стати учасниками винних турів з відвідуванням місцевих виноробень, винних музеїв та не менш популярних винних ресторанів Одеського регіону. В свою чергу, зі зростанням розвитку винного туризму зростає і рівень інвестицій у бюджет винної галузі, що дозволить покращити промислову базу, підвищити кваліфікацію трудових ресурсів та сприятиме розвитку винного кластера в Одеському регіоні.

Отже, Одеський регіон є перспективним місцем для розвитку винного туризму. Наявність відповідних ресурсів для розвитку та підтримки виноробної галузі робить Одеський регіон найперспективнішим виноробним регіоном в Україні. Виноробні заводи, винні ресторани, фестивалі, музеї привертають увагу туристів, що підтверджує актуальність і значущість винного туризму в регіоні.

Література

1. Ковешніков В. С. Винний та гастрономічний туризм: важливий потенціал розвитку економіки. / В. С. Ковешніков // Інвестиції: практика та досвід. — 2018. — Вип. 4.

Науковий керівник — доктор економічних наук, професор, професор кафедри ТБтаР Меліх О.О.